

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE VE FİNANSMAN BİLİM DALI**

**İŞLETME LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKİYE
MUHASEBE/FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI
HAKKINDAKİ İLGİ DÜZEYLERİ, BEKLENTİLERİ VE
FARKINDALIKLARI:
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER
FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Güllüzar TURHAN

Balıkesir, 2016

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE VE FİNANSMAN BİLİM DALI**

**İŞLETME LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKİYE
MUHASEBE/FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI
HAKKINDAKİ İLGİ DÜZEYLERİ, BEKLENTİLERİ ve
FARKINDALIKLARI:
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ ve İDARİ BİLİMLER
FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Güllüzar TURHAN

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Hüseyin AKAY**

Balıkesir, 2016

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün İşletme Anabilim Dalı Muhasebe ve Finansman Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi olan 201412547008 numaralı Güllüzar TURHAN'ın hazırladığı "İşletme Lisans Öğrencilerinin Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları Hakkındaki İlgili Düzeyleri, Beklentileri ve Farkındalıkları: Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği uyarınca 18/08/2016 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Hüseyin AKAY

(Danışman)

Üye

Yrd. Doç. Dr. Muhammed Mustafa Tuncer
ÇALIŞKAN

Üye

Yrd. Doç. Dr. Selda TÜREDİ

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylıyorum.

.19./08./2016

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Halil İbrahim ŞAHİN

ÖNSÖZ

Küreselleşme sonucunda uluslararası ticari ilişkiler ve sermaye hareketleri hızla artarken, ülkelerin farklı finansal raporlama standartlarını uygulaması yatırımcıların işletmelerle ilgili doğru, güvenilir, şeffaf ve karşılaştırılabilir nitelikteki bilgiye erişiminde büyük bir engel teşkil etmektedir. Bu engelin ortadan kaldırılabilmesi için muhasebe dünyasında finansal raporlamayla ilgili ortak bir dilin kullanılması zorunlu hale gelmiştir. Kamu Gözetim Kurumu'nun hazırlamış olduğu Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları Türkiye'nin muhasebe dünyası ile ortak bir dile sahip olması yolunda atılan önemli bir adımdır. Standartların başarısı bu alanda eğitim almış işgücünün olmasına bağlıdır. Bu bağlamda, Türkiye'de çeşitli üniversitelerde Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları dersi verilmektedir.

Bu çalışmada Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü son sınıf lisans öğrencilerinin Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları'na olan ilgi düzeyleri, bu konudaki beklentileri ve farkındalık düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma sürecimin her aşamasında ve tezimin hazırlanmasında akademik yoğunluğuna rağmen, bilgisini, deneyimini, desteğini ve rehberliğini benden esirgemeyen tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Hüseyin AKAY'a, çalışmam süresince bilgi ve tecrübesini benimle paylaşan ve beni yönlendiren Sayın Araştırma Görevlisi Mustafa OĞUZ'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca eğitimim boyunca göstermiş oldukları sabır ve sevgiden ötürü biricik aileme ve tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Güllüzar TURHAN

Balıkesir, 2016

ÖZET

İŞLETME LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKİYE MUHASEBE/FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI HAKKINDAKİ İLGİ DÜZEYLERİ, BEKLENTİLERİ ve FARKINDALIKLARI: BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ

TURHAN, Güllüzar

Yüksek Lisans, İşletme Anabilim Dalı - Muhasebe ve Finansman Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hüseyin AKAY

2016, 86 Sayfa

Küreselleşen dünyada sosyal ve ekonomik değişikliklerin yaşanması ve bilgi teknolojisinin hızla gelişmesi işletmeler uluslararası alanda yatırımlara yönelmesini sağlamıştır. Böylelikle, farklı ülkelere yatırım yapan şirketler hem faaliyette bulunduğu ülkelerin muhasebe uygulamalarına hem de kendi ülkelerinin muhasebe uygulamalarına uygun finansal tabloları düzenlemek zorunda kalmışlardır. Bilgi kullanıcılarına doğru ve güvenilir bilgi sunması amacıyla hazırlanan finansal tabloların; ihtiyaca uygun, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir olması için de muhasebe alanında ortak bir dilin kullanılması zorunlu hale gelmiş ve bu nedenle de Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları yayımlanmıştır.

Ülkemizde de Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile birlikte Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları'nın birebir Türkçe'ye çevrilmesi sonucunda oluşan Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları KGK tarafından yayınlanmıştır. Bunun sonucunda finansal tablolarda meydana gelen değişiklikler akademik camiyayı da etkilemiş, üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminde değişikliklerin yapılması zorunlu hale gelmiştir. Muhasebe eğitimindeki bu değişikliklerin birer muhasebe meslek adayı olan İşletme Bölümü öğrencileri üzerinde nasıl bir etki bıraktığını tespit edebilmek ve muhasebe eğitimindeki bu değişikliklerin başarıya ulaşıp ulaşmadığını ölçmek önem arz etmektedir.

Bu çalışmada Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü son sınıf öğrencilerinin Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları konusunda ilgi düzeylerini, beklentilerini ve farkındalıklarını ortaya koymak amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Yapılan çalışmanın sonucunda öğretim türü ve cinsiyet farklılığı ile Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları hakkındaki ilgi düzeyleri ve farkındalıkları açısından anlamlı bir sonuç çıkmazken, TMS/IFRS dersi alan öğrenciler ile bu dersi almayanlar arasında, TMS/IFRS dersinin işletme bölümünde zorunlu olarak verilmesini isteyenler ile bu dersin verilmesini istemeyenler arasında TMS/IFRS hakkındaki ilgi düzeyleri ve farkındalıkları açısından anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları, Muhasebe Eğitimi, Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları.

ABSTRACT

LEVELS OF INTEREST, EXPECTATIONS AND AWARENESS OF BUSINESS ADMINISTRATION UNDERGRADUATE STUDENTS ON TURKISH ACCOUNTING STANDARDS/TURKISH FINANCIAL REPORTING STANDARDS: THE CASE OF BALIKESİR UNIVERSITY, FACULTY OF ECONOMICS AND ADMINISTRATIVE SCIENCES AND AN APPLICATION

TURHAN, Güllüzar

**Master Degree With Thesis, Department of Business Administration –
Field of Accounting and Finance**

Supervisor: Prof. Dr. Hüseyin AKAY

2016, 86 Pages

In the globalizing world, occurrence of social and economic changes and rapid development of information technology lead businesses turn towards investments in international area. Thus, businesses, which make investments in different countries, have been obliged to prepare their financial statements according to both accounting practices in the countries they are operating and accounting practices in their own countries. To make financial statements, which are prepared to represent fair and reliable information to information users, relevant, comparable and understandable, using a common language in accounting field became an obligation and for this reason, International Accounting/Financial Reporting Standards were published.

By the Turkish Commercial Code's coming into effect in our country, Turkish Accounting/Financial Reporting Standards emerged as a consequence of direct translations of International Accounting/Financial Reporting Standards were published by Public Oversight Accounting and Auditing Standards Authority. As a result of this, changes in financial statements affect academic community and it has become an obligation to make changes in accounting education given in universities. Determining how the changes in accounting education affect Business Administration students as a accounting profession candidate and measuring whether these changes in accounting succeeded or not.

In this study, a questionnaire was made in order to determine the levels of interest, expectations and awareness of final year undergraduate students at Balıkesir University Faculty of Economics and Administrative Sciences Department of Business Administration on the subject of Turkish Accounting and Financial Reporting Standards. According to this study, while there is no meaningful difference for education type and sex with regard to knowledge about Turkish Accounting and Financial Reporting Standards, there is meaningful difference for the students who take TAS/IFRS lecture and who don't, and also the students who wants the lecture be compulsory and who doesn't, with regard to the levels of interest and their awareness.

Keywords: Turkish Accounting/Financial Reporting Standards, Accounting Education, International Accounting/Financial Reporting Standards.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	viii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR	xv
1.GİRİŞ	1
2. TÜRKİYE MUHASEBE VE FİNANSAL RAPORLAMA	
STANDARTLARINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER.....	4
2.1. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Tanımı ve Önemi.....	7
2.2. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Amacı ve Kapsamı	8
2.3. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Tarihsel Gelişimi.....	9
2.3.1. I. Dönem: 1994 ve Öncesi.....	10
2.3.1.1. İktisadi Devlet Teşekküllerini Yeniden Düzenleme Komisyonu Tarafından Yapılan Çalışmalar	11
2.3.1.2. Türkiye Bankalar Birliği Tarafından Yapılan Çalışmalar.....	12
2.3.1.3. Türk Standartları Enstitüsü Muhasebe Standartları Özel Daimi Komitesi Tarafından Yapılan Çalışmalar.....	12
2.3.1.4. Sigorta Murakabe (Denetleme) Kurulu Tarafından Yapılan Çalışmalar.. ..	13
2.3.1.5. Maliye Bakanlığı Koordinatörlüğü'nde Kurulan Muhasebe Standartları Komisyonu Tarafından Yapılan Çalışmalar	14
2.3.2. II. Dönem: 1994 ve 2011 Arası.....	14
2.3.2.1. Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK) Tarafından Yapılan Çalışmalar	15
2.3.2.2. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) Tarafından Yapılan Çalışmalar.....	17

2.3.2.3. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) Tarafından Yapılan Çalışmalar	188
2.3.3. III. Dönem: 2011'den Günümüze.....	19
2.3.3.1. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Tarafından Yapılan Çalışmalar	19
3. MUHASEBE EĞİTİMİNDE TÜRKİYE MUHASEBE VE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ YERİ	21
3.1. Muhasebe Eğitiminin Tanımı, Amacı ve Önemi	21
3.2. Türkiye'de Muhasebe Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	23
3.2.1. Türkiye'de Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitiminin Cumhuriyet Öncesi Dönemde (1923 Öncesinde) Gelişimi	23
3.2.2. Türkiye'de Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitiminin 1923 – 1960 Yılları Arasındaki Dönemde Gelişimi	24
3.2.3. Türkiye'de Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitiminin 1960'tan Günümüze Kadar Olan Dönemde Gelişimi	25
3.3. Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitiminin İçeriği	26
3.4. Muhasebe Eğitime İlişkin Olarak Ortaya Çıkan Birtakım Sorunlar	28
3.4.1. Derslerin İçeriği ve Müfredat	28
3.4.2. Pedagoji (Eğitim Bilimi)	28
3.4.3. Beceri Geliştirme	29
3.4.4. Teknoloji	29
3.4.5. Stratejik Kontrol	29
3.5. Muhasebe Eğitime Yön Veren Uluslararası Düzenlemeler	29
3.5.1. Bologna Süreci	29
3.5.2. Uluslararası Eğitim Standartları (International Education Standards - IES)	31
3.5.2.1. IES 1: Bir Meslek Eğitim Programına Giriş Gerekleri Standardı	32
3.5.2.2. IES 2: Mesleki Eğitim Programlarının Kapsamı ve İçerikleri Standardı	32
3.5.2.3. IES 3: Mesleki Beceriler Standardı	33
3.5.2.4. IES 4: Mesleki Değerler, Etik ve Davranışlar Standardı	33
3.5.2.5. IES 5: Uygulama Deneyimi Standardı	34
3.5.2.6. IES 6: Mesleki Yeterlilik Sınavı Standardı	34

3.5.2.7. IES 7: Sürekli Mesleki Gelişim Standardı	35
3.5.2.8. IES 8: Denetim Mesleği İçin Yetenek Gereklilikleri Standardı.....	35
3.6. Muhasebe Eğitiminde Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Önemi	36
3.7. Türkiye'deki Devlet Üniversitelerinin Lisans Programlarında Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına İlişkin Derslerin Yer Alma Durumu	38
3.7.1. İlgili Fakültelerdeki İşletme Bölümleri Sayısının Tespiti.....	39
3.7.2. İşletme Bölümlerinde Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına İlişkin Derslerin Yer Alma Durumu ve Ders İsimleri	39
3.7.3. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına İlişkin Derslerin Türü (Zorunlu/Seçmeli) ve Ders Saatleri.....	41
4. BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ İŞLETME BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKİYE MUHASEBE VE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA YÖNELİK İLĞİ DÜZEYLERİ, BEKLENTİLERİ VE FARKINDALIKLARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA	43
4.1. Araştırmanın Amacı	45
4.2. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi.....	45
4.3. Araştırmaya Yönelik Genel Analizler.....	46
4.3.1. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin Analizi	46
4.3.1.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı ...	466
4.3.1.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşları İtibariyle Dağılımı.....	47
4.3.1.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğretim Türüne Göre Dağılımı..	47
4.3.2. Güvenirlik Analizi.....	48
4.3.3. Normallik Analizi.....	49
4.3.4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin TMS/TFRS Hakkındaki İlgi Düzeylerine, Beklentilerine ve Farkındalıklarına İlişkin Ortalamalar ve Standart Sapmalar	51
4.4. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin TMS/TFRS Hakkındaki İlgi Düzeylerine İlişkin Olarak Yapılan Analizler.....	53

4.5. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin TMS/TFRS Hakkındaki Beklentilerine İlişkin Olarak Yapılan Analizler	61
4.6. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin TMS/TFRS Hakkındaki Farkındalıklarına İlişkin Olarak Yapılan Analizler	64
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	73
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	76
EK: ANKET	82

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Türkiye’de TMS/TFRS’lerin Tarihsel Gelişim Süreci	11
Tablo 2. Uluslararası Eğitim Standartları	32
Tablo 3. Güvenilirlik Analizi	49
Tablo 4. Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Testlerinin Sonuçları.....	50
Tablo 5. Öğrencilerin TMS/TFRS İlgi Düzeylerine, Beklentilerine ve Farkındalıklarına İlişkin Ortalamalar ve Standart Sapma Sonuçları.....	52
Tablo 6. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin Muhasebe Alanına İlgi Düzeyleri	53
Tablo 7. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin TMS/TFRS Kavramlarını Duyup–Duymadıkları, Duydularsa Nereden Duydukları	54
Tablo 8. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin TMS/TFRS Hakkındaki İlgi Düzeylerine İlişkin Olarak Oluşturulan Hipotezler	55
Tablo 9. Öğrencilerin Bağlı Buldukları Öğretim Programları ile TMS/TFRS’ye Olan İlgi Düzeyleri Konusunda Mann-Whitney U Testi Analizleri	56
Tablo 10. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile TMS/TFRS’ye Olan İlgi Düzeyleri Konusunda Mann-Whitney U Testi Analizleri	57
Tablo 11. Öğrencilerin Muhasebeye Olan İlgi Düzeyleri İle TMS/TFRS’ye Olan İlgi Düzeyleri Konusunda Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	58
Tablo 12. Öğrencilerin Meslek Seçimi İle TMS/TFRS’ye Olan İlgi Düzeyleri Konusunda Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	59
Tablo 13. TMS/TFRS Dersi Alan Öğrenciler İle Bu Dersi Almayan Öğrenciler Arasında TMS/TFRS’ye Olan İlgi Düzeyleri Konusunda Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	60
Tablo 14. TMS/TFRS Derslerinin Zorunlu Olmasını İsteyen Öğrenciler İle İstemeyen Öğrencilerin TMS/TFRS’ye Olan İlgi Düzeyleri Konusunda Mann-Whitney U Testi Sonuçları	61
Tablo 15. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin TMS/TFRS Derslerinin İçeriklerine Verilen Cevapların Dağılımı.....	63
Tablo 16. TMS/TFRS Dersini Almakla Sağlayacağı Yararla İlgili Beklentilerine İlişkin Verilen Cevapların Dağılımı.....	64

Tablo 17. Öğrencilerin TMS/TFRS Hakkındaki Farkındalıklarına İlişkin Olarak Oluşturulan Hipotezler	65
Tablo 18. Öğrencilerin Öğretim Programları ile TMS/TFRS Farkındalık Düzeyleri Konusunda Mann-Whitney U Testi Analizleri	66
Tablo 19. Öğrencilerin cinsiyetleri ile TMS/TFRS Farkındalık Düzeyleri Konusunda Mann-Whitney U Testi Analizleri	67
Tablo 20. Öğrencilerin Muhasebeye Olan İlgisi Düzeyleri İle TMS/TFRS Farkındalık Düzeyleri Konusunda Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	68
Tablo 21. Öğrencilerin Meslek Seçimi İle TMS/TFRS Farkındalık Düzeyleri Konusunda Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	69
Tablo 22. TMS/TFRS Dersi Alan Öğrenciler İle Bu Dersi Almayan Öğrenciler Arasında TMS/TFRS Farkındalık Düzeyleri Konusunda Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	71
Tablo 23. TMS/TFRS Dersinin Zorunlu Olmasını İsteyen Öğrenciler İle Bu Dersin Zorunlu Olmasını İstemeyen Öğrenciler Arasında TMS/TFRS Farkındalık Düzeyleri Konusunda Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	72

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. İşletme Bölümlerinin Fakültelere Göre Dağılımı	39
Şekil 2. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına İlişkin Ders Olan ve Olmayan İşletme Bölüm Sayısı	40
Şekil 3. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına İlişkin Derslerin Türü (Zorunlu/Seçmeli) ve Ders Saatleri	41
Şekil 4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı (%)	47
Şekil 5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaş Dağılımları (%).....	47
Şekil 6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğretim Türüne Göre Dağılımı (%)	48

KISALTMALAR

BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
IAESB	: International Accounting Education Standards Board
IAS	: International Accounting Standards
IASB	: International Accounting Standards Board
IASC	: International Accounting Standards Committee
IEPS	: International Education Practice Statements
IES	: International Education Standards
IFAC	: International Federation of Accountants
IFRIC	: International Financial Reporting Interpretation Committee
IFRS	: International Financial Reporting Standards
İİBF	: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
KGK	: Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsü
MSUGT	: Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TBB	: Türkiye Bankalar Birliği
TDMS	: Tekdüzen Muhasebe Sistemi
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
TMSK	: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
TMUD	: Türkiye Muhasebe Uzmanlar Derneği
TMUDESK	: Türkiye Muhasebe ve Denetleme Standartları Kurulu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
UFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UMS	: Uluslararası Muhasebe Standartları
VUK	: Vergi Usul Kanunu
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

1.GİRİŞ

Finansal piyasaların bir araya geldiği, çok uluslu şirketlerin sayıca arttığı küreselleşme sürecinde ulusal sınırlar ortadan kalkmıştır. Uluslararası ticaretin gelişmesiyle birlikte farklı ülkelerde yatırım yapan işletmeler, o ülkelerin muhasebe uygulamalarıyla karşı karşıya kalmış ve hem yatırım yaptıkları ülkelerin muhasebe uygulamalarına hem de kendi ülkelerinin muhasebe uygulamalarına göre ayrı finansal tablo düzenlemek zorunda kalmışlardır. Ülkelerarası muhasebe uygulamalarındaki farklılıklar ülkelerdeki mali yapı, işletmelerin ortaklık yapısı ve buna bağlı olarak finans yönetimleri, muhasebe bilgileri kullanıcılarının eğitimi ve gelişmişlik düzeyi gibi faktörlerden oluşmaktadır. Bu nedenle dünyada birçok ülke; finansal raporlardaki bilgilerin güvenilir, anlaşılabilir, tarafsız, özün önceliğine uygun bilgiler olması ve yatırımcıların daha sağlıklı karar verebilmeleri amacıyla tüm dünyanın uyguladığı muhasebe standartları ve politikalarının uygulanması gerekliliğini ortaya çıkarmış ve muhasebede ortak bir dil anlayışını getirmiştir.

Dünyada muhasebe uygulamalarında ortak bir dil oluşturmak amacıyla Uluslararası Muhasebe Standartları ve Finansal Raporlama Standartları (UMS-UFRS) geliştirilmiştir. Bu standartlar; anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaca uygun finansal tabloların hazırlanmasını ve bu finansal tablo kullanıcılarının bunlardan azami düzeyde faydalanmasına olanak sağlamak amacıyla ulusal ve uluslararası toplulukların bir araya gelerek hazırladıkları bir muhasebe setidir.

Uluslararası alanda muhasebe uygulamalarında birliği sağlamak amacıyla örgütlenmiş olan bağımsız özel bir kuruluş niteliğine sahip ve dünya üzerindeki işletmeler ile diğer kuruluşların finansal raporlama için kullanacakları muhasebe uygulamalarını tekdüze hale getirmek amacıyla 1973 yılında Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASB) kurulmuştur (Alexander and Archer, 2009: 101). Bu komite 1973-2001 yılları arasında finansal tablolardaki bilgi kalitesini artırmak amacıyla birçok muhasebe standardı yayımlamıştır. Fakat IASB'in standartların uygulanması aşamasında yetersiz olduğunun anlaşılması üzerine, Komite'nin standart oluşturma ve yayımlama yetkisi Uluslararası Muhasebe Standartları (International Accounting Standards - IAS) Komitesi Vakfı'nın alt birimi olan

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'na devredilmiştir. Bu kurul, standartları belirlemek için Birleşmiş Milletler, Menkul Kıymetler Komisyonları Uluslararası Örgütü, Avrupa Ekonomik Kalkınma İşbirliği Örgütü gibi komisyonlarla ortak bir çalışma ve anlaşmalar yaparak muhasebe standartlarının oluşumunu sağlamıştır (Mısırlıoğlu, 2006: 22). 2016 yılı itibariyle Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanmış olan 25 adet Uluslararası Muhasebe Standardı ve 17 adet Uluslararası Finansal Raporlama Standardı (International Financial Reporting Standards – IFRS) bulunmaktadır.

Çok sayıda ülke ulusal muhasebe standartlarını terk edip UMS-UFRS'leri uygulamaya başlamışlardır. Bu süreçte Türkiye'de ise UMS/UFRS'leri benimsenmiş ve bu standartlar birebir Türkçe'ye çevrilerek Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları (TMS-TFRS) olarak yayımlanmıştır (Akdoğan, 2007: 101). Dünyadaki gelişmelerin dışında kalmamak ve uluslararası finansal piyasalarla aynı dili kullanmak, finansal piyasaların bilgi taleplerini etkin karşılamak ve kurumsal yönetim ilkelerine uyum sağlamak amacıyla muhasebe standartlarına geçiş önemlidir. Fakat UMS/UFRS'lere geçişin birçok zorluğu bulunmaktadır. Bunların en başında, standartları kullanacak ülkelerde muhasebecilik ve denetçilik niteliklerinin iyileştirilmesi gerekliliğidir. Bu da muhasebe eğitimiyle mümkündür. Muhasebe eğitimden beklenen, kişiye mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerinin kazandırılmasıdır. Bu bilgi ve beceri üniversitelerde veya meslek liselerinde verilen muhasebe eğitimiyle kazandırılmaktadır (Zaif ve Ayanoglu, 2007: 117). Bu nedenle mevcut muhasebe meslek mensupları, standartların uygulanmasına yönelik eğitimlerle desteklenmeli ve önlisans/lisans veya lisansüstü eğitimleri devam eden potansiyel meslek mensuplarının da ders programlarında muhasebe standartlarına yer verilerek standartlar konusunda bilgili ve eğitilmiş bir şekilde mezun olmaları sağlanmalıdır.

Bu tezin ikinci bölümünde TMS/TFRS'lerin tanımı, önemi, amacı, kapsamı ve tarihsel gelişimine yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde, muhasebe eğitimin tanımı, amacı, önemi ve tarihsel gelişimi anlatılmıştır. Daha sonra muhasebe eğitimin içeriğine, muhasebe eğitiminde karşılaşılan birtakım sorunlara, muhasebe eğitiminde uluslararası düzenlemelere ve muhasebe eğitiminde TMS/IFRS'lerin önemine yer verilmiştir. Ayrıca Türkiye'deki devlet üniversitelerinde verilen işletme bölümlerinin ders planlarında Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları'na ilişkin derslerin yer alma durumu yapılan bir çalışma baz alınarak anlatılmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) İşletme Bölümü son sınıf öğrencilerinin TMS/IFRS hakkındaki ilgi düzeylerini, beklentilerini ve farkındalıklarını ortaya koyma amacıyla yapılan bir ampirik araştırmaya yer verilmiştir.

2. TÜRKİYE MUHASEBE VE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

Günümüzde her konuda standart kavramı veya uygulaması karşımıza çıkabilmektedir. Bu nedenle standart kavramını çeşitli şekillerde tanımlamak mümkündür. Standart, kimilerine göre “olması gereken”, kimilerine göre “amaca uygunluk derecesi” şeklinde tanımlanmaktadır. Muhasebe açısından standart kavramı ise, muhasebe uygulamalarına yön veren kurallar topluluğu olarak da ifade edilmektedir (Sağlam, Şengel ve Öztürk, 2009: 4). Standart kavramının tanımından yola çıkarak muhasebe standardının tanımını ifade edecek olursak, muhasebe kavram ve ilkelerinin uygulanmasında temel alınan yöntemleri ve değerlendirme ölçütlerini belirleyen finansal tablolara yönelik ilkelerin uygulanmasını sağlayan esaslar ve kurallar bütünü olarak tanımlamak mümkündür (Beyazıtlı, Nalbantoğlu, Sayılğan, Gürdal ve Çelik, 2000: 193).

Muhasebe standartları, işletmelerin finansal performansının doğru analizi ile geleceğe yönelik gerçekçi planların oluşturulmasını sağlamak, doğru amaç ve hedeflerin belirlenmesine yardımcı olmak, işletme yönetimine dönemler bazında analiz yapma kolaylığı sağlamak, sektördeki mevcut diğer firmaların finansal performanslarına dayanarak yapılan karşılaştırmaların sağlıklı bir şekilde yorumlanmasına yardımcı olmak, işletmelerin denetimlerini kolaylaştırmak, işletmelerin performanslarını farklı dönemler bazında karşılaştırabilmelerine ve bu karşılaştırmalar sonucunda işletme için hayati öneme sahip hususlarda doğru kararlar alınmasına yardımcı olmak gibi konularda işletmeler için önem taşımaktadır (Akgül ve Akay, 2003: 35). Ayrıca muhasebe standartları güvenilir ve karşılaştırılabilir finansal bilginin üretilmesi ile bu finansal bilginin ilgili finansal tablo kullanıcılarına iletilmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Bostancı, 2002: 2).

Bu açıdan bakıldığında muhasebe standartlarının taşınması gereken özellikleri aşağıda maddeler halinde sıralamak mümkündür (Sağlam vd., 2009: 6):

- Muhasebe standartları muhasebeye uygun ve anlamlı bilgileri üretmelidir.

- Muhasebe standartları mali pozisyona uygun ihtiyatlı, gerçek ve güvenilir ölçümler üretmelidir.
- Muhasebe standartları, sadece teorik bir kısma sahip olmakla kalmamalı, aynı zamanda pratikte işler konumu taşınmalıdır.
- Muhasebe standartları, ele alınan konu itibarıyla aşırı derecede karmaşık olmamalıdır.
- Muhasebe standartları, benzer ve ilgili kalemler için yeterli bir şekilde kesin olmalıdır.
- Muhasebe standartları, uygulamada tutarlılığı sağlamak için kesin bilgiye sahip olmalıdır.
- Muhasebe standartları, alternatif olası şekillere izin vermemelidir. Alternatif olası şekillere izin verildiğinde veya muhasebe ilkelerinin uygulanmasında hüküm vermek zorunlu olduğunda, tutarlı açıklamalar talep edilmelidir.
- Açıklamalar, bir işletmenin mali pozisyonu ve performansına, riske açıklık derecelerine veya risk yönetim faaliyetlerine ilişkin bir değerlendirme yapmak için yeterince geniş olmalıdır.
- Muhasebe standartları, sadece gelişmiş piyasalarda değil, aynı zamanda gelişmekte olan piyasalarda da güvenilir ve uygulanabilir olmalıdır.

Muhasebe standardı kavramını, ulusal muhasebe standartları ve uluslararası muhasebe standartları olarak iki şekilde sınıflandırmak mümkündür. Ulusal muhasebe standartları; bir sistem içerisinde belirli bir ülke için konulan bir ülkedeki kurum ve işletmelerinin muhasebe sistemi içerisinde ve mali tablolarında uygulama birliği sağlamak amacıyla, muhasebenin evrensel terim, yasa, kural, ilke, yöntem ve kuramlarına uygun bir şekilde düzenlenen, tekdüzen hesap çerçevesinde oluşan yasa hükümleri, kanun maddeleri ve bildirileri ile bütünlenen ve uygulanması gereken bir

mekanizmadır. İşletmeler ve kurumlar oluşturulan sisteme göre hesap tutmakta ve bu sistem uyarınca finansal tablolar düzenleyerek hesap vermektedirler (Kocamaz, 2012: 107).

Uluslararası Muhasebe Standartları ise, muhasebe standardı kavramının evrensel bir yansımasıdır ve Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board - IASB) tarafından yayımlanan standartlardır.

Uluslararası muhasebe standartları (UMS); finansal bilginin ilgili finansal tablo kullanıcılarına iletilmesinde birden fazla alternatif sunan, uluslararası bazda raporlamaya olanak veren, işletmelere kendilerine uygun olan en iyi politikaları seçme imkanı sunan bir kavram olarak ifade edilmektedir (Çankaya, 2007: 131). Başka bir ifadeyle uluslararası muhasebe standartları; kendine özgü ulusal muhasebe sistemi olan çeşitli ülkelerde etkinlik gösteren çok uluslu işletmelerin dönem sonu finansal tabloları ve bunlarla ilgili finansal tablo kalemlerinin ayrıca değerlendirme ve sunumlarında belirli bir ölçüde birlik sağlamak amacıyla hazırlanan, yazılı kurallardan oluşan bir metindir (Atmaca ve Çelenk, 2011: 114).

Uluslararası muhasebe standartları finansal kullanıcıların ve finansal raporların temsil ettikleri organizasyonun varlıklarının ve yükümlülüklerinin doğru ve şeffaf bir şekilde yansıtılması esasına dayanmaktadır. İşletmeler bu standartlara uygun olarak raporlama yaptıkları takdirde varlık ve yükümlülüklerini küresel bir dilde göstermiş olacaklardır (Kocamaz, 2012: 106).

Bu standartlar ile işletmelerin mali durumunu, performansını ve nakit akımını gerçeğe en uygun bir şekilde yansıtacak durumda hazırlamak; mali tabloları etkileyecek her işlemi doğru ve gerçeğe uygun bir biçimde yansıtmak; gerekli dipnotlara yer verilerek uygun muhasebe politikalarını uygulamak; bilginin uygun, güvenilir, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir olarak sunumunu gerçekleştirmek amaçlanmaktadır (Sağlam vd., 2009: 16). UMS ve UFRS, dünya genelinde bir karşılaştırma ve değerlendirmeye imkan sağlayan kaliteli ve güvenilir bilginin üretilmesi için son derece disiplinli ve titiz bir çerçeve konumundadır (İbiş ve Özkan,

2006: 27). Bu standartları kullanmanın işletmelere sağladığı avantajları aşağıda maddeler halinde sıralayabiliriz (Salvary, 2006: 99):

- Ulusal muhasebe standartları oluşturmak için yeniden bir çaba harcanmasının önlenmesi,
- Muhasebe problemleri konusunda ulusaldan çok küresel bir bakış açısının sağlanması,
- İşletmeler arasında finansal karşılaştırmaların ve uluslararası sermaye piyasalarında finansal veri karşılaştırmalarının yapılabilmesi,
- Söz konusu ülkenin finansal raporlama standartlarını kullanmak zorunda olmadan yabancı sermaye piyasalarından kaynak arayışı sağlayabilme olanağının sağlanması ve böylece işletmelerin tasarruf edebilme imkanı bulabilmesi gibi avantajlar sağlamaktadır.

Bu maddelere ek olarak UMS ve UFRS'lerin en belirgin avantajı; ulusal yerine daha küresel bir yaklaşımın benimsenecek olmasıdır. Birçok işletme UFRS'yi benimsemenin yabancı piyasalara giriş yapmadan önce etkili bir yöntem olduğunu kabul etmektedir. Küresel sermaye piyasalarının UMS ve UFRS'lerden yararlanması ile finansal tabloların karşılaştırmaları da kolaylaşmaktadır. Ayrıca bu standartların dünya genelinde kullanılması, yatırımcıların güven düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir (Cabrera, 2008: 36-37).

21. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Tanımı ve Önemi

Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (TMS-TFRS) Seti; Kamu Gözetimi Kurulu (KGK) tarafından yayımlanan muhasebe standartları, finansal raporlama standartları ve yorumlardan oluşmaktadır. Bu açıklamadan yararlanarak Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları'nın kısaca tanımını yapacak olursak; Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları ile uyum sağlayabilmek amacıyla IASB tarafından yayımlanan Uluslararası

Muhasebe Standartları (International Accounting Standards - IAS), Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (International Financial Reporting Standards - IFRS) ve yorumların (International Financial Reporting Interpretations Committee) birebir Türkçe'ye çevrilmiş şeklidir (Akdoğan, 2007: 102).

Ülkemiz, günümüzde yaşanan sosyal ve teknolojik gelişmeler sonucunda ortaya çıkan ekonomik, politik, sosyolojik ve kültürel açıdan diğer ülkelerle yakınlaşmış ve çeşitli açılardan karşılıklı etkileşim içerisine girmiştir. Buna bağlı olarak bu ülkelerle yapılan uluslararası ticaret ve finansal piyasa işlemleri önemli ölçüde artmıştır. Ülkemizdeki işletmeler, diğer ülkelerdeki yatırım fırsatlarını değerlendirmekte ve uluslararası piyasalardan fon sağlama faaliyetlerine önem vermekte olup, borsada işlem gören yabancı şirketlerin oranı giderek artış göstermektedir. Buna paralel olarak ekonomik, politik, kültür, dil, etik kurallar, genel eğitim seviyesi gibi çeşitli faktörler nedeniyle ülkemizin klasik muhasebe sistemi ile diğer ülkelerin muhasebe sistemleri arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bunun sonucunda ulusal standartların birbirinden farklı olması ve finansal tabloların karşılaştırılmasının sağlıklı yapılamaması sebebiyle finansal bilgi kullanıcıları bazı sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Özellikle de çok uluslu şirketler, farklı düzenlemeler içeren ve bazen birbiriyle çelişen ulusal muhasebe ve finansal raporlama uygulamaları ile karşı karşıya kalmıştır. Bu zorlukların giderilmesi için ülkemizde uygulanan farklı muhasebe ve finansal raporlama standartlarının diğer ülke muhasebe ve finansal raporlama standartları ile uyumlu hale getirilmesi, tüm ülkelerde tek bir finansal raporlama dilinin oluşturulması ve aynı şekilde uygulanması gerekliliğini ve önemini ortaya koymuştur (İbiş ve Özkan, 2006: 27). Ülkemiz de bu gelişmelere kayıtsız kalmayıp UMS/IFRS uyumlaştırma sürecine katılmıştır.

22. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Amacı ve

Kapsamı

Türkiye muhasebe ve finansal raporlama standartların amacı; mevcut ve potansiyel yatırımcılara, borç verenlere ve kredi veren finansal tablo kullanıcılarına raporlayan işletmeye kaynak sağlama kararlarını verirken faydalı olacak finansal bilgiyi sağlamaktır. IASB, muhasebe standartlarında yakınsamayı sağlamak üzere

uluslararası muhasebe standartlarının kullanımının yaygınlaştırılmasının temel amaç olarak benimsemiştir. Bu nedenle muhasebe standartlarının yakınsamayı sağlamak için büyük bir görev üstlenmiştir. 1973-2000 yılları arasında “Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC)” adıyla görev yapan kurulun bu tarihe kadar yayınlamış olduğu standartlar “Uluslararası Muhasebe Standardı (UMS-IAS)” olarak tanımlanmıştır. 2001 yılından sonra IASB, o güne kadar yayımlanan uluslararası muhasebe standartlarını miras olarak devralmış ve bu standartlarla ilgili uyumlaştırma ve güncelleştirme çalışmalarını başlatmıştır. Yeni yürürlüğe giren standartlar ise, “Uluslararası Finansal Raporlama Standardı (UFRS-IFRS)” adı altında yeni numara verilerek yayımlanmaktadır. Bütün bu standartlar (IAS ve IFRS'ler) da set olarak “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları” olarak tanımlanmıştır (Akdoğan, 2007: 80).

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu da; Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını set olarak aynen uygulama konusunda ilke kararını almış ve “IASB ile” yapılan telif hakkı sözleşmesi kapsamında “Uluslararası Muhasebe Standartları” ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nın Türkçe çevirilerini “Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS)” olarak Resmi Gazetede yayımlanmıştır (Akdoğan, 2007: 80).

23. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Tarihsel Gelişimi

Ülkemizde muhasebe standartları alanındaki gelişmelere bakıldığında; muhasebe standartlarının gelişiminin daha çok devletin yönlendirilmesiyle gerçekleştiği, ilk düzenlemelerin ekonomik ve siyasi olarak ilişkilerimizin yoğun olduğu ülkeler örnek alınarak aktarılan yasalar ile bu ülke uygulamalarının etkisinde gerçekleştiği görülmektedir. Ortaklıkların muhasebe, finansal tablo ve raporlarına ilişkin ilk hükümler Türk Ticaret Kanunu'nda (T.T.K) yer almıştır. Ancak, T.T.K. hükümleri genel bir çerçeveyi belirtmekle birlikte uygulamaya da yeterince yansımamıştır. Bunun yanında, vergi yasalarında vergi matrahının tespitine yönelik hükümlerle birlikte işletmelerin muhasebe, kayıt ve belge düzenleri ile mali tablolarına ilişkin hükümlerin yer alması ve bu hükümlere uygulanmasına yönelik bazı müeyyidelerin bulunması, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yapılan

düzenlemelere kadar, genel olarak muhasebe uygulamalarının vergi yasaları çerçevesinde yürütülmesi sonucunu ortaya çıkarmıştır (Elitaş, 2011: 10).

Ülkemizde TMS-TFRS'lerin tarihi gelişimini, standartlar ile ilgili olarak görülen gelişmelerin yoğunlaştığı yıl aralıkları itibariyle üç dönemde incelemek yararlı olacaktır. Birinci dönem; muhasebe standartlarına ilişkin ilk gelişmelerin gözlemlendiği 1994 yılı ve öncesi dönemi, ikinci dönem; modern anlamda uluslararası muhasebe standartlarına ilişkin yetkili kuruluşların oluşturulması ve bunların yaptığı standart yayımlama çalışmalarını kapsayan 1994 ile 2011 yılları arasındaki dönemi ve üçüncü dönem ise, TMS/TFRS seti üzerinde tek yetkili kuruluş olan Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'nun vücut bulduğu 2011'den günümüze kadar olan dönemi kapsamaktadır.

231. I. Dönem: 1994 ve Öncesi

Muhasebe uygulamalarında önce Fransız mevzuatı ve yayınlarının daha sonra da Alman mevzuatı ve yayınlarının etkisi olmuş, 1965 yılından sonra ABD ile olan ilişkilerin ekonomik ve kültürel alanda gelişmesiyle Amerikan sisteminin etkisinde kalınmış ve 1987 sonrası Avrupa Birliği'ne tam üyelik başvurusunda bulunulması ile Avrupa Birliği düzenlemelerinin ve son zamanlarda da UMS-UFRS'lerin etkisi altında kalınmıştır (Elitaş, 2011: 10).

Türkiye'de muhasebe standartlarının oluşturulmasına yönelik çalışmalar Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu ile başlamış değildir. Temeli 1942'li yıllara dayanan Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği, (TMUD) 1972 'de 14 kişilik bir delege topluluğu ile Avusturalya'nın Sydney kentinde toplanan 11. Uluslararası Muhasebe Kongresi'nde, Uluslararası Muhasebe Standartları Komisyonu'na (International Accounting Standarts Committe - IASC) üye olmuştur (<http://www.tmud.org.tr>). İlk ciddi teşebbüsü TMUD'un, Uluslararası Muhasebe Standartları'nı Türkçe'ye çevirip yayımlanması ile başlamıştır. Bu girişim, yaptırım gücü olmadığından bilimsel bir yapıt olmaktan öteye gidememiştir. Fakat Dernek, demokratik bir sivil örgüt olarak önemli bir amacı yerine getirmiştir. Ülkemizde pek çok kişi, ilk olarak bu çalışma sayesinde Uluslararası Muhasebe Standartları'yla tanışmıştır (<http://archive.ismmmo.org.tr/docs/sempozyum/06Sempozyum>).

Türkiye'de muhasebe uygulamaları genelde Türk Ticaret Kanunu ile Vergi Usul Kanunu'ndaki (VUK) hükümlerle yönlendirilmeye çalışılmıştır, fakat bu konulardaki hükümlerin ihtiyaca cevap veremediği durumlarda, yasal statüye sahip olan bazı kuruluşların kendi yetki alanlarına giren işletmeler için, yönlendirici çalışmalar yaptığı görülmektedir (Elitaş, 2011: 11). Söz konusu yönlendirici bu çalışmaların kuruluşlarına 1994 ve öncesi, 1994 ve 2011, 2011 ve günümüze kadar olan tarihi gelişimini incelemek amacıyla aşağıda tabloda yer verilmiştir:

Tablo 1. Türkiye’de TMS/TFRS’lerin Tarihsel Gelişim Süreci

I. DÖNEM: 1994 ve Öncesi Dönem	1. İktisadi Devlet Teşekküllerini Yeniden Düzenleme Komisyonu Tarafından Yapılan Çalışmalar
	2. Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Tarafından Yapılan Çalışmalar
	3. Türk Standartları Enstitüsü Muhasebe Standartları Özel Daimi Komitesi Tarafından Yapılan Çalışmalar
	4. Sigorta Murakabe (Denetleme) Kurulu Tarafından Yapılan Çalışmalar
	5. Maliye Bakanlığı Koordinatörlüğü’nde Kurulan Muhasebe Standartları Komisyonu Tarafından Yapılan Çalışmalar
II. DÖNEM: 1994 ve 2011 Arası Dönem	6. Türkiye Muhasebe ve Denetleme Standartları Kurulu (TMUDESK) Tarafından Yapılan Çalışmalar
	7. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) Tarafından Yapılan Çalışmalar
	8. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) Tarafından Yapılan Çalışmalar
III. DÖNEM: 2011’den Günümüze Kadar Olan Dönem	9. Kamu Gözetimi Muhasebe Denetim Standartları Kurulu Tarafından Yapılan Çalışmalar

(Güney vd., 2012: 116).

Yukarıda sıralanan düzenlemelerin tarih sırasına göre kısaca tanıtılmasının yararlı olacağı inancındayız.

2311. İktisadi Devlet Teşekküllerini Yeniden Düzenleme Komisyonu Tarafından Yapılan Çalışmalar

İktisadi Devlet Teşekküllerini Yeniden Düzenleme Komisyonu 21 Mart 1964 tarihinde yayımlanan ve 1972 yılında uygulamaya koyduğu ve Kamu İktisadi

Teşebbüs'ler (KİT'ler) için zorunlu tuttuğu Tekdüzen Muhasebe Sistemi çalışmasını yapmıştır. Yapılan bu çalışmada; Muhasebe Usullerinin Islahı ve Yeknesaklaştırılması, Muhasebenin Temel Kavramları ve Genel Kabul Görmüş Muhasebe Prensipleri, Rapor Sistemi, Tekdüzen Genel Hesap Planı ve Açıklamaları, Mali İşler/Muhasebe ve Kontrol Dairelerinin Organizasyonu ile Terimler ve Açıklamalar şeklinde olmak üzere 6 adet rapor yayınlanmıştır (Elitaş, 2011: 11).

Bu çalışma başlangıçta KİT'lere zorunlu olduğu halde sonraları diğer işletmelerce de benimsenerek Türkiye'de muhasebe sisteminin gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Böylece KİT'lerinde muhasebe uyumlaştırılması için önemli bir adım atılmış ve bu düzenleme daha sonra yapılacak düzenlemelere ve özel sektör kuruluşlarına bir örnek olmuştur. Fakat bu düzenleme 22 yıl yürürlükte kalarak 31.12.1993 tarihine kadar uygulama alanı bulabilmiştir (Gökçen vd., 2006: 4-5).

2312. Türkiye Bankalar Birliği Tarafından Yapılan Çalışmalar

Türkiye Bankalar Birliği, 1958 yılında kurulmuş kamu kurumu niteliğinde mesleki bir kuruluştur. Kuruluş amacı; bankacılık düzenleme ilke ve kuralları doğrultusunda, serbest piyasa ekonomisi ve tam rekabet esasları çerçevesinde bankaların hak ve menfaatlerini savunmak, bankacılık sisteminin büyümesini, bankacılık mesleğinin gelişmesini, rekabet gücünün artırılması ile ilgili çalışmalar yapmak ve haksız rekabetin önlenmesi için gerekli kararların alınmasını sağlamak ve uygulamaktır (Türkiye Bankalar Birliği, 2016). Bankalar birliği, bankalar arasında uygulama tekdüzeliği sağlamak için muhasebe konusunda çeşitli çalışmalar yapmıştır. Örneğin 1969 yılında yürürlüğe giren ve bankalardan kredi talep eden işletmelerin hazırlayacakları son üç yıla ait bilanço ve gelir tablosunu tiplerini belirleyerek Türkiye'de de bu tip bilançoların kullanılmasına önderlik etmiştir (Başpınar, 2004: 47).

2313. Türk Standartları Enstitüsü Muhasebe Standartları Özel Daimi Komitesi Tarafından Yapılan Çalışmalar

1987 yılında kurulan Türk Standartları Enstitüsü Muhasebe Standartları Özel Daimi Komite'si, Türk Muhasebe Standartları'nı hazırlamakla görevlendirilmiştir.

Teknik kurullardan geçip yayına hazır hale gelen standartlar aşağıda Şu Şekilde sıralanmıştır (Elitaş, 2011: 12-13):

- Bilanço – Raporlama Formu Standardı,
- Kar ve Zarar Tablosu – Raporlama Formu Standardı,
- Muhasebenin Temel Esasları Standardı,
- Denetim Genel İlkeleri, Denetçiye İlişkin Açıklama Standardı,

Bu komitenin hazırlamış olduğu standartlar, Avrupa Birliği Dördüncü Direktifi'ne yaklaŐması ve Türk muhasebesinin gelişmesi açısından önemlidir. Ancak uygulamada, Türk Standartları Enstitüsü'nün standartlarının üzerinde etkili olduğu söylenemez. Daha sonra Türk Standartları Enstitüsü Muhasebe Standartları Özel Daimi Komitesi, TÜRMOB kurulduktan sonra çalışmalarına ara vermiŐ ve muhasebe standartlarının tek bir elden yapılmasını sağlamak amacıyla, koordinatörlüğünü birliğin yürüteceği Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun kurulmasını ilke olarak kabul etmiştir (BaŐınar, 2004: 47).

2314. Sigorta Murakabe (Denetleme) Kurulu Tarafından Yapılan alıŐmalar

Sigorta Denetleme Kurulu, Türkiye'de özel sigortacılık alanında faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kiŐilerin kamu adına denetimini yapmak amacıyla 1963 yılında, Sigorta Murakabe Kurulu adıyla kurulmuştur (Elitaş, 2011: 13).

Kurulun amaçları; sigorta Őirketlerinin varlıkları, alacakları, borçları, öz kaynakları, kar ve zarar hesapları arasındaki ilgi ve dengelerin finansal durumlarını etkileyen diğer tüm unsurlar ile ilgili olarak inceleme, araştırma, ve analiz yapma yer almaktadır. Bu bağlamda sigorta işletmelerinin uyacakları tekdüzen hesap planı yayınlanarak uygulamaya konulmuŐtur (<http://www.hazine.gov.tr>).

2315. Maliye Bakanlığı Koordinatörlüğü'nde Kurulan Muhasebe Standartları Komisyonu Tarafından Yapılan Çalışmalar

1990 yılında çeşitli kesimlerin temsilcilerinin katılımı ile oluşturulan komisyonun amacı; ülkemizde standart karışıklığına son vererek tüm kesimleri bağlayıcı nitelikte tek bir elden yayınlanacak muhasebe standartlarını hazırlamaktır. Komisyon çalışmalarını tamamlayarak Maliye Bakanlığı'nca VUK bünyesinde 26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete'de yer alan 1 Sıra Nolu "Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT)" yayınlanmıştır (Başpınar, 2005: 49). Yayınlanan bu tebliğde bazı düzenlemelere gidilmiştir. Bu düzenlemeler aşağıda sıralanmaktadır (Arıkan, 1996: 7):

- Muhasebenin temel kavramları,
- Muhasebe politikalarının açıklanması,
- Mali tablo ilkeleri,
- Mali tabloların düzenlenmesi ve sunulması,
- Tekdüzen hesap çerçevesi, hesap planı ve işleyişi.

Bu düzenleme bilanço usulünde defter tutan gerçek ve tüzel kişilere ait teşebbüs ile işletmelerin faaliyet ve sonuçlarının güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilebilmesi, finansal tablolar aracılığı ile ilgililere sunulan bilgilerin tutarlılık ve mukayese edilebilirlik niteliklerini koruyarak gerçek durumu yansıtmasının sağlanması ve işletmelerde denetimin kolaylaştırılması amacıyla yapılmıştır (Arıkan, 1996: 7).

232. II. Dönem: 1994 ve 2011 Arası

Bu dönemde; 1994 yılında IAS ile uyumlu standartların geliştirildiği ve muhasebe bilgileri ile ilgili tüm tarafların temsil edildiği özerk bir yapıya sahip olan Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK) kurulmuştur. Daha

sonra Sermeye Piyasası Kurulu (SPK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) kurulmuştur.

2321. Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK)

Tarafından Yapılan alışmalar

Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK) , TÜRMOB  ncul ğ nde ve desteklemesiyle 9 Őubat 1994 tarihinde kurulmuş ve aynı tarihte ilk toplantısını Ankara'da Maliye Bakanlığı'nda yapmıştır (Yüksel, 2008: 60). TMUDESK'in Muhasebe Standartlarıyla ilgili amaçları şu şekilde ifade etmek mümkündür (Başınar, 2004: 50):

- Muhasebe Standartları'nı finansal tabloların düzenlenmesine ve sunulmasına temel alınacak şekilde geliştirmek ve yayınlamak daha sonra bu standartların ülkemizde kabulünü ve uygulanmasını sağlamak,
- Türkiye Muhasebe Standartlarının, Uluslararası Muhasebe Standartları ile uyumlu olmasını sağlamak,
- Türk ekonomisinin yapısı ile ihtiyaçlarını g z önünde bulundurmak,
- Ülkemizde muhasebe uygulamalarında genel kabul görmüş muhasebe terimlerinden ve kavramlarından yararlanılarak muhasebe standartlarının geliştirilmesini sağlamak gibi amaçları mevcuttur.

TMUDESK, günümüze kadar yaptđđı çalışmalarla Türkiye'de muhasebe standartlarının gelişmesine çok önemli katkılarda bulunmakla birlikte yayımladıđđ standartlarla da Türkiye muhasebe dünyasında önemli bir yer almıştır.

Bu amaç ve esaslar doğrultusunda yapılan çalışmalar sonucu 2016 yılı itibariyle 19 adet muhasebe standardı yayımlanmıştır. Yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartları aşağda yer almaktadır (Ataman Akg l ve Akay, 2003: 20):

- TMS – 1 Finansal Tabloların Sunuluşu
- TMS – 2 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama
- TMS – 3 Nakit Akış Tabloları
- TMS – 4 Satışlar ve Diğer Olağan Gelirler
- TMS – 5 Konsolide Finansal Tablolar
- TMS – 6 İştiraklerdeki Yatırımların Muhasebeleştirilmesi
- TMS – 7 Yatırımların Muhasebeleştirilmesi
- TMS – 8 Maddi, Manevi Olmayan Duran Varlıklar İle Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar
- TMS – 9 Amortisman Muhasebesi
- TMS – 10 Dönem Net Karı veya Zararı, Temel Hatalar İle Muhasebe Politikalarında Değişiklikler
- TMS – 11 Finansal Bilgilerin Bölümlere Göre Raporlanması
- TMS – 12 Stoklar
- TMS – 14 Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi
- TMS – 15 Araştırma ve Geliştirme Maliyetleri
- TMS – 16 Banka ve Benzeri Finansal Kuruluşların Finansal Tablolarının Kamuya Açıklanması
- TMS – 17 Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

- TMS – 18 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Sözleşmeleri
- TMS – 19 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Aktifler

TMUDESK tarafından oluşturulan bu standartlar herhangi bir yasal düzenleme kapsamında bulunmadığı için yaptırım gücü olmamıştır.

2322. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) Tarafından Yapılan Çalışmalar

Ülkemizde muhasebe standardı hazırlama konusunda diğer önemli çalışmalar Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yapılan çalışmalardır. Bu çerçevede SPK'nın geliştirdiği ulusal muhasebe standartları SPK'ya tabi ortaklıklar için uygulanması zorunlu olan standartlar; BDDK'nın geliştirdiği standartlar ise bankacılık sektöründe faaliyet gösteren firmalar için uygulanması zorunlu olan standartlardır. SPK 2003 yılında, 33 adet uluslararası muhasebe standardını esas alan, “Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ’i yayımlamıştır. 01.01.2005 tarihinden sonra sona eren ilk ara mali tablolardan geçerli olmak üzere zorunlu olarak uygulanmaya başlamıştır (Elitaş, 2011: 15).

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından bankaların; hesap ve kayıt düzeninde şeffaflık ve tekdüzenin sağlanması, gerçekleşen işlemlerin kayıt dışında olmasının önlenmesi, faaliyetlerin gerçek mahiyetine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi, mali performanslar ile yönetim etkinliği hakkında bilgileri içeren finansal tabloların zamanında ve doğru bir şekilde hazırlanması, raporlanması ve yayımlanmasına ilişkin esas, usul ve ilkelerin belirlenmesi amacıyla, Haziran 2002'de “Muhasebe Uygulamaları Yönetmeliği” yayınlanmıştır (İbiş ve Özkan, 2006: 33).

2323. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) Tarafından Yapılan Çalışmalar

2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na 15.12.1999 tarih ve 4487 Sayılı Kanun'la eklenen Ek-1.madde ile, ulusal muhasebe standartlarını oluşturma konusunda yetkili olmak üzere Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu kurulmuştur. TMSK 07.03.2002 tarihinde faaliyete geçmekle birlikte bundan böyle TMSK'nın görevlerini bugüne kadar yapmış olduğu çalışmalarla birlikte devralmıştır (Elitaş, 2011: 15-16).

Daha sonra “TMSK'nın Çalışmalarına ilişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, 16.03.2004 tarih ve 25404 Sayılı Resmi Gazete ile yürürlüğe girmiştir. Kısaca kurulun görevlerini aşağıda sıralamak mümkündür (Elitaş, 2011: 16):

- Muhasebe Standartlarının oluşturulmasında esas olarak Kavramsal Çerçeve'yi belirlemek ve Türkiye Muhasebe Standardı Taslak Metinlerini hazırlayıp kamuoyuna sunmak,
- Muhasebe standartlarının gelişen ve değişen gereksinimlere cevap verebilmesini ve muhasebe standartların güncelliğinin sağlanması amacıyla gerekli olan çalışmaları yapmak,
- Finansal bilgilerin karşılaştırılabilirliğinin uluslararası alanda da sağlanmasını temin etmek ve uyumunu gerçekleştirmek amacıyla gerekli çalışmaları yapmak,
- Gerektiğinde uygulamalara açıklık getirmek üzere muhasebe standartlarının uygulanmasında tereddüt oluşan konularda yorumlar yayımlamak,
- Ulusal muhasebe standartlarının benimsenmesine ve standartların uygulanmasına yönelik olarak kamu bilincinin yerleştirilmesine ilişkin toplantı, konferans, kongre gibi faaliyetler düzenlemek ve hatta gerekirse çeşitli yayınlar hazırlamak ve bastırmak gibi sorumlulukları mevcuttur.

233. III. Dönem: 2011'den Günümüze

2011 yılında standartlarla ilgili birliği sağlamak amacı ile standart oluşturma yetkisi sadece Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim standartları Kurulu'na devredilmiştir. Bu kurula alt başlık halinde değinmenin yararlı olacağı inancındayız.

2331. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Tarafından Yapılan Çalışmalar

Muhasebe standartlarını ve bağımsız denetim standartlarını tek bir kurum çatısı altında toplamak suretiyle, standartlaşmada birden fazla başlılığı engellemek amacıyla 2 Kasım 2011 tarihli ve 28103 Sayılı Resmi Gazete'de 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu teşkil edilmiştir. Bu Kanun Hükmünde Kararname'nin yürürlüğe girdiği tarihte “Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun varlıkları, borç ve alacakları, yazılı ve elektronik ortamdaki kayıtları ve diğer dokümanları ile nakit ve benzerleri hiçbir işleme gerek kalmadan Kurum'a devredilmiş sayılır.” hükmü ile TMSK'nın son bulunduğunu ve bu Kurum'a bağlandığı belirtilmiştir (Çelik, 2013: 74).

Söz konusu kurulun görevleri aşağıdaki maddeler halinde sıralanmaktadır (2 Kasım 2011 Tarih ve 28103 Sayılı Resmi Gazete):

- Bağımlı oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olan mükelleflere ait finansal tabloların; ihtiyaca uygunluğunu, şeffaflığını, güvenilirliğini ve tutarlılığını sağlamak amacıyla uluslararası standartlarla uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarını oluşturmak ve yayımlamak,
- Finansal tabloların; işletmelerin finansal durumunu, performansını ve nakit akışlarını Türkiye Muhasebe Standartları doğrultusunda gerçeğe uygun olarak sunumunu, kullanıcıların ihtiyaçlarına uygunluğunu, güvenilirliğini ve anlaşılabilirliğini sağlamak amacıyla ve kamu yararını da gözetmek suretiyle uluslararası standartlara uyumlu ulusal denetim standartlarını oluşturmak ve yayımlamak,

- İnceleme ve denetimler sonucunda bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşlarının aykırılı söz konusu ise faaliyet izinlerini ertelemek veya iptal etmek,
- Düzenlemek ve denetlemekle görevli olduğu alanla ilişkin ikincil düzenlemeleri yapmak ve bu konularda gerekli kararları almak,
- Denetimin bağımsızlığının ve tarafsızlığının sağlanmasına, denetime olan güven ile denetimin kalitesinin artırılmasına yönelik düzenlemeler oluşturmak ve gerekli tedbirleri almak,
- Bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşlarının faaliyetleri ile denetim çalışmalarının, Kurum'ca yayımlanan standart ve düzenlemelere uyumunu gözetlemek ve denetlemektir.

Muhasebe standartları uygulamasına ilişkin birincil ve ikincil mevzuatın hazırlanması yayımı ve yönetimi bu tarihten itibaren bu Kurul'un sorumluluğunda olmakla birlikte bu tarihe kadar yayımlanmış olan mevzuat yeni bir düzenleme yapılana kadar yürürlükte kalmaya devam edecektir (Küçük, 2012: 13).

3. MUHASEBE EĞİTİMİNDE TÜRKİYE MUHASEBE VE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ YERİ

Eğitim; öğrenme ve öğretme olgularının sonucunda oluşur. Öğretme, belirli bir plan doğrultusunda bir amaca yönelik olarak gerçekleştirilir. Öğrenme ise, öğretim elemanı ile öğrenci arasındaki etkileşim sonucunda oluşur. Bu nedenle, eğitimin gerçekleşebilmesi için öğretim sürecinin başarıyla sonuçlandırılmasının yanı sıra öğrenmenin de gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Etkin muhasebe eğitiminden söz edebilmek için öğrenme ve öğretme süreçleri içerisinde, bilgi aktarmanın yanında, öğrenmenin gerçekleştiğinin bir göstergesi olan bilgileri kullanabilme yeteneğinin de geliştirilmesi sağlanmalıdır (Zaif ve Karapınar, 2002: 111).

Bu bölümde muhasebe eğitimi, tarihsel gelişimi, içeriği ve Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının Türk üniversitelerindeki eğitim faaliyetlerindeki önemi ve yeri üzerinde durulacaktır.

31. Muhasebe Eğitiminin Tanımı, Amacı ve Önemi

Muhasebe eğitimi; işletme kararlarına yararlı bilgilerin saptanması, toplanması, ölçülmesi, işlenmesi, kaydedilmesi, doğruluğunun denetlenmesi, kolay anlaşılır raporlar halinde özetlenmesi, incelenmesi ve daha sonra bu bilgiler incelendikten sonra ortaya çıkan sonuçların karar almada kullanılması konusunda öğrencilerin bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin kullanılması için yeteneklerinin geliştirilmesi şeklinde tanımlanabilmektedir (Şınga ve Hoşal - Akman, 2004: 19). Muhasebe eğitiminin tanımından anlaşılacağı üzere etkin bir muhasebe eğitimi için teorik bilgilerin yanında uygulamaya da ağırlık verilmelidir. Çünkü öğrencinin okulda aldığı bilgileri dış dünyadaki bilgilerle ilişkilendirmesi gerekir. Muhasebe eğitimi, muhasebenin ilişkili olduğu işletme, maliye hukuk, istatistik vb. gibi derslerle de desteklenmelidir (Kalmış ve Yılmaz 2004: 4).

Gerek ulusal gerek uluslararası düzenlemelerde muhasebe eğitimi ile ilgili her dönem dile getirilen husus “muhasebe eğitimi nasıl yapılmalıdır?” sorusu olmuştur. Başka bir ifadeyle muhasebe eğitiminde; “ne, ne zaman ve nasıl öğretilmeli?” gibi

sorular ile karşılaşmıştır. Teknolojik, ekonomik, sosyal, politik ve diğer tüm konularda meydana gelen değişim ve gelişmeler işletme üzerinde çeşitli etkiler meydana getirmektedir. Doğal olarak işletmenin dili olarak ifade edilen muhasebe ve muhasebe eğitimi de bu değişim ve gelişmelerden etkilenmektedir. Bu durumda da “muhasebe eğitiminde ne öğretileceği” hususu gelişmeler çerçevesinde her zaman yeniden şekillendirilmektedir. “Ne zaman” ile anlatılmak istenen; muhasebe eğitiminin okulda mı, yoksa okul sonrası staj döneminde mi veya meslek içi eğitimle mi verilmesi gerektiğidir. Muhasebe eğitimiyle ilgili bazı hususların okul esnasında, bazı hususların ise meslek içi eğitim aşamasında verilmesi gerektiği de bu kapsamda dile getirilmektedir. “Nasıl öğretilecek” sorusuyla vurgulanmak istenen ise; öğretim yöntemleri, verilen dersler, dersin içerikleri, ders verme şekli, ders verme araçları, donanımı ve ortamı, dersi alan öğrencilere ve dersleri veren öğretim elemanlarına ait özellikleri kapsamaktadır (Daşdan, 2008: 35). Bu bilgilerden yola çıkılarak muhasebe eğitiminin amacına değinecek olursak; muhasebe temel kavram ve ilkelerini öğrenciye kazandırarak; öğrencilerin bilgiyi oluşturması, ölçmesi, en önemlisi analiz ederek karar almada kullanmasını ve edinilen bilgilerin uygulanması konusunda yeteneklerinin geliştirilmesini sağlamaktır (Zaif ve Ayanoglu, 2007: 122).

İşletme bilgilerini tam, doğru, tarafsız ve kaliteli bir şekilde sunabilecek muhasebe elemanlarına duyulan ihtiyacın her geçen gün arttığı bir ortamda söz konusu elemanların mesleki bilgi ve beceri düzeyleri önemli hale gelmiştir. Bu durum muhasebe eğitimine duyulan ihtiyacı daha da önemli hale getirmiştir (Daşdan, 2008: 36). Firmanın içinde yaşadığı dinamik, iktisadi ve sosyal koşullar altında muhasebe; ilgili kişilere yorum yapma imkanı veren, ileriye dönük planlarda yardımcı olma, sorumlulukları altındaki sistemleri ve faaliyetleri denetleme olanağı sağlayan bir yönetim aracı düzeyine ulaşmaktadır. Ekonomik koşulların değişmesi ve gelişmesi sonucunda işletme yönetimi derinlik kazanmakta, yöneticinin zamanında sağlam ve işe yarar bilgi edinme ihtiyacı artmakta, bu duruma uygun olarak muhasebe de yenilenmekte ve gelişmekte olup, önemi gün geçtikçe artmaktadır (Süer, 2007: 22). Çağımızda işletmelerin finansal durumları ve faaliyet sonuçları giderek toplumun bir çok kesimi tarafından daha fazla talep edilir duruma gelmiştir. Muhasebe ile üretilen bilgiler, başta işletme yönetimi olmak üzere, hissedarlar, işletme çalışanları, potansiyel yatırımcılar, kredi ve finans kuruluşları, sektördeki diğer işletmeler, vergi alacağı yönüyle devletin ilgili kurumları ile birlikte iş

yapacağı yurtiçi veya yurtdışı işletmeler için önem taşımaktadır (Demirkan, 2001: 52).

32. Türkiye'de Muhasebe Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Türkiye' de muhasebe eğitiminin tarihsel gelişimini Cumhuriyet Öncesi Dönem (1923 Öncesi), 1923-1960 Yılları Arası Dönem ve 1960'tan Günümüze Kadar Olan Dönem olmak üzere 3 kısımda incelemek faydalı olacaktır.

321. Türkiye'de Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitiminin Cumhuriyet Öncesi Dönemde (1923 Öncesinde) Gelişimi

Cumhuriyet Dönemi öncesinde 1860'lı yıllara kadar ne muhasebe eğitiminde ne de muhasebe uygulamalarında herhangi bir gelişme yaşanmamıştır. Devlet kesimi muhasebesinin, Osmanlı'nın geleneksel muhasebe düzenine göre yürütüldüğü görülmektedir. Bu düzen batının basit muhasebe kaydına benzememektedir, Osmanlı'nın kendine özgü bir muhasebe sistemidir. Çift yanlı kayıt yöntemi ile Osmanlı'nın tanışması XIX. yüzyılın ikinci yarısında olmuş ve Osmanlı, batının basit muhasebe düzenini tanımadan, basit muhasebe kayıt yönteminin deneyimine dayanarak gelişmiş olan çift yanlı kayıt düzenine uyum sağlamak durumunda kalmıştır. Bu durum muhasebe eğitiminde de yaşanmıştır. 1860' lı yıllara kadar Türk okullarının eğitim programlarında da muhasebe dersine yer verilmemiş ve uygulamaya yön verecek bir muhasebe kitabı da yayımlanmamıştır. Bu tarihe kadar muhasebe eğitimi usta-çırak ilişkisine dayalı olarak devam etmiştir (Güvemli, 2000: 321-322).

Daha sonra 1868 yılında kurulan ve “ Mekteb-i Mülkiyeyi Şahane” adıyla açılmış olan ve bugün Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi olarak bilinen okulda ilk muhasebe eğitimi verilmeye başlanmıştır. Ardından 1883 yılında kurulan Hamidiye Yüksek Ticaret Mektebi, (özel kesim girişimcisi ve özel kesim ticaret işletmelerinde çalışacak personel ihtiyacını karşılamak için kurulan yüksek öğretim kurumu) okulunda yoğun bir şekilde muhasebe eğitimi verilmeye başlanmıştır (Güvemli, 2000: 151-201).

322. Türkiye’de Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitiminin 1923 – 1960 Yılları Arasındaki Dönemde Gelişimi

I. ve II. Dünya savaşlarını takip eden yıllarda tüm ülkelerde iktisadi ve finansal sorunları çözmek için yeni teoriler ortaya atılmış, bu yolda yapılan tespit ve tecrübelerden elde edilen sonuçlar iktisat, maliye ve işletme iktisadi bilimlerinin gelişmesinde olumlu katkıda bulunmuştur. Bu doğrultuda muhasebenin rolü ve önemi anlaşılmış, hem devlet hem de özel sektörde iktisadi bilimlerin ayrılmaz bir parçası olmuştur. 1949 vergi reformu; cumhuriyet döneminin en büyük vergi reformu olup, Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu, Vergi Usul Kanunu gibi belge ve kayıt düzeni ile bilanço ve gelir tablolarını etkileyerek muhasebeyi şekillendiren üç önemli yasayla gerçekleşmiş ve Türkiye’de vergi için muhasebe anlayışının başlangıcını oluşturmuştur. Devlet gelirini artırmak ve vergi adaletini sağlamak gibi nedenlerle getirilen gelir ve kurumlar vergisi beyan esasına dayanmaktadır. Bu nedenle belge ve kayıt düzeni ile mali tabloları etkileyerek muhasebeye yön veren VUK hem içerik hem de biçimsel açıdan muhasebe uygulamalarını etkilemiştir. Vergilendirilecek ticari kazancın ve kurum kazancının tespitinde muhasebe araç olarak kullanıldığından bu yasal düzenlemelerle birlikte Türkiye’de muhasebeyle ilgili gelişmelerin ortaya çıkması ihtiyacını doğurmuştur. Fakat bu dönemde kamu muhasebe düzenini yapıcı düzenlemeler yerine vergi toplamaya yönelik (örneğin; müfettişler, hesap uzmanları, gelir kontrolörleri ve vergi denetmenlerini artırma gibi) adımlar atılmıştır (Gücenme ve Arsoy, 2006: 309).

1923-1960 yılları arası dönemlerde muhasebe eğitimine değinecek olursak; cumhuriyet döneminde yüksek öğretim ile ilgili ilk yasal düzenleme 01.04.1924 tarih ve 493 sayılı yasadır. Bu ilk yasal düzenleme ile 1933 yılında İstanbul Üniversitesi kurulmuştur. İstanbul Üniversitesi’nin kuruluşunu izleyen 1935 yılında Bayındırlık Bakanlığı’na bağlı Yüksek Mühendis Mektebi ile İktisat Bakanlığı’na bağlı Yüksek Ticaret Mektebi, 1936 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi ve 1954 yılında da İşletme Fakültesi kurulmuştur. Bu yılları takiben 1946 yılında üniversite reformu ile üniversitelere idari ve mali özerlik verilmiştir. 1946 yılında Türkiye’de İstanbul Üniversitesi dışında kurulan İstanbul Teknik Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi olmak üzere 3 tane üniversite vardır (Güvemli, 2001: 385-387).

1950'li yıllara gelindiğinde ise; 4 üniversitede ders programlarında muhasebe eğitime yer verildiği görülmektedir. Bu üniversiteler; İstanbul'da Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, İzmir'de Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'dir (Güvemli, 2001: 389).

323. Türkiye'de Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitiminin 1960'tan Günümüze Kadar Olan Dönemde Gelişimi

Vergi alanında yaşanan gelişmeler ve muhasebenin ürettiği bilgilerin gün geçtikçe artan önemi ve ilgililerin bu bilgilere ihtiyaç duyması; muhasebe eğitiminin üniversiteler ve muhasebe eğitimi veren diğer kuruluşlarda kapsam, sunum ve biçim olarak gelişmesini sağlamıştır. 1971 Kamu İktisadi Teşebbüsleri Tekdüzen Hesap Planı, 1983 Sermaye Piyasası Kurulu Standart Genel Hesap Planı, 1986 Bankacılık Sektörü Tekdüzen Hesap Planı, 1989 yılında yasalaşan 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile 1994 Tekdüzen Muhasebe Sistemi (TDMS) muhasebe eğitime yön veren düzenlemeler olmuştur. Özellikle de Tekdüzen Muhasebe Sistemi'nin (TDMS'nin) kabulü muhasebe eğitiminde bir birliğin ve sistematik olarak tekdüzeliğinin oluşması açısından büyük önem arz etmiştir. Diğer taraftan vergi kanunlarında yapılmış düzenlemelerin; vergi hukuku ve vergi muhasebesi alanlarında muhasebe eğitime büyük ölçüde katkı sağlaması yadsınamaz düzeydedir. Kazanç Vergisi Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu, Vergi Usul Kanunu ve Katma Değer Vergisi Kanunu gibi düzenlemeler bunlara örnek olarak verilebilir (Kaya ve Daştan, 2004: 6).

1981'de çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile ülkemizdeki tüm yükseköğretim kurumları Yükseköğretim Kurulu (YÖK) çatısı altında toplanmış, akademik camia üniversitelere, eğitim enstitüleri eğitim fakültelerine dönüştürülmüş ve konservatuarlar ile meslek yüksekokulları üniversitelere bağlanmıştır. Bu düzenleme kapsamında İstanbul'da Mimar Sinan, Marmara ve Yıldız Teknik, Ankara'da Gazi, Antalya'da Akdeniz, İzmir'de Dokuz Eylül ve Edirne'de Trakya Üniversiteleri mevcut kurumların reorganizasyon ve birleştirilmesi ile oluşturulmuş, Van'da ise Yüzüncü Yıl Üniversitesi adı ile yeni bir üniversite kurulmuştur. Böylece,

Türk yükseköğretim sistemi 1982 yılı itibari ile yirmi yedi üniversite ile bunlara bağlı fakülte, enstitü, yüksekokul, konservatuar ve meslek yüksekokullarından oluşan birleşik bir yapıya dönüştürülmüştür (Aydın, 2007: 28).

1960 sonrası dönemde muhasebe eğitimi, ülkemiz üniversitelerde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Fakültesi, İşletme Fakültesi ve bunlara bağlı İşletme, Maliye ve İktisat bölümleri ile Açık Öğretim Fakültesi gibi fakülte ve bölümlerde lisans düzeyinde muhasebe eğitimi verilmektedir. Muhasebe eğitimi “Genel Muhasebe (Muhasebe–I, Muhasebe–II veya Envanter ve Bilanço), Şirketler Muhasebesi, Maliyet Muhasebesi, Yönetim Muhasebesi, Bilgisayarlı Muhasebe, Finansal Tablolar Analizi, Muhasebe Organizasyonu, Vergi Muhasebesi, Denetim, Banka ve Sigorta Muhasebesi, Enflasyon Muhasebesi, Muhasebe Bilgi Sistemi, Muhasebe Uygulamaları” gibi dersler aracılığıyla yürütülmektedir (Kaya ve Daştan, 2004: 6).

Günümüzde muhasebe eğitimine değinecek olursak; eğitimde verilen temel muhasebe bilgilerin yanı sıra öğrencilere finans ve maliyet ile ilgili verileri analiz etme ve yorumlamalarını geliştirecek bilgilerin öğretilmesi amacını taşımaktadır. Öğrencilere temel muhasebe bilgileri ve teknikleri öğretildikten sonra, bu bilgi ve teknikleri pekiştirecek muhasebe ve işletme sistemleri derslerinin verilmesi ve bilgi teknolojilerine ilişkin dersleri almaları öğrencilerin analitik becerilerinin de gelişmesine katkı sağlayacaktır (Sayın, Yeğinboy ve Tektüfekçi, 2005: 102). Bunun sonucunda da muhasebe eğitimi, teknolojik ürünlerin de yoğunlukla kullanıldığı eğitim dallarından birisi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede, muhasebe eğitiminde, multimedya araçlarının gittikçe yaygınlaşmaya başladığı görülmektedir. Klasik derslerde sözel olarak anlatılan birçok konunun, öğrenciye powerpoint gibi görsel ve işitsel medya sunumlarıyla anlatılması, bunların yanında, bilgisayarın muhasebe eğitimi ve öğretiminde kullanımının; anlatılan dersler üzerinde olumlu etkiler yarattığı görülmektedir (Çankaya ve Dinç, 2009: 28).

33. Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitiminin İçeriği

Türkiye'de lisans seviyesindeki muhasebe eğitimi; genel olarak 4 yıllık bir süreci kapsamakta olup, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Fakülteleri ve İktisat

Fakülteleri'nin ilgili bölümlerinde yapılmaktadır. Öğrencilere muhasebe bilgisinin yanı sıra bu bilgileri desteklemek ve faydasını artırmak amacıyla finans, yönetim, hukuk, bilgi sistemi ve analitik düşünce yeteneğini geliştirmek için istatistik derslerine daha geniş bir şekilde yer verilmektedir. Mesleğin zorunlu teknik temeli olarak kabul edilen muhasebe, finans ve bunlara ilişkin konular şu şekilde sunulmaktadır (Aydın, 2007: 44):

- Muhasebe mesleğinin tarihi,
- İç ve dış bilgi kullanıcıları için işletme faaliyetlerinin ve mali durumunun raporlanmasının içeriği, yapısı, anlamı ve bunlara ilişkin temel kavramlar,
- Ulusal ve uluslararası muhasebe ve denetim standartları,
- Muhasebenin yöntemleri,
- Planlama, bütçeleme, maliyet yönetimi, kalite kontrol, performans ölçümü ve kıyaslama konularını kapsayacak biçimde yönetim muhasebesi,
- İşletme varlıklarının güvenliği ve finansal verilerin doğruluğunu sağlayan kavramlar, yöntemler ve kontrol süreçleri,
- Vergi ve verginin finansal kararlara etkisi,
- Menkul değerler ve şirketler hukuku dahil işletmeleri ilgilendiren hukuksal yapı,
- Denetim ve diğer garanti hizmetlerinin yapısı- risk değerlendirme, hata belirleme ve bunları ortaya çıkaran entelektüel ve süreçsel temeller dahil,
- Finans ve finansal yönetim bilgisi, finansal tablolar analizi, finansal araçlar, ulusal ve uluslararası sermaye pazarları ve kaynak yönetimi dahil,
- Muhasebecinin görevleri ve etiksel değerleri gibi konulara yer verilmektedir.

34. Muhasebe Eğitime İlişkin Olarak Ortaya Çıkan Birtakım Sorunlar

Genel olarak muhasebenin temel mantığı; genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve muhasebenin temel kavramlarına dayanmakla birlikte, uygulamalar kanunlarla belirlenmiştir. Bu nedenle muhasebe eğitiminin en zor yanı da bu kanunlarda meydana gelen değişimlerdir. Bu değişimlerin muhasebe uygulamalarına getirdiği yenilikler ve farklılıklar en kısa sürede öğrenciye etkin öğrenme yöntemleri kullanılarak ve bilişim teknolojilerinden de yararlanarak aktarılması ve kavratılması önemli bir zorunluluktur. Bu durum ise muhasebe eğitimi sürecinde dikkat edilmesi gereken bir başka hususu oluşturmaktadır (Hatunoğlu, 2006: 192).

Anlatılanlar doğrultusunda muhasebe eğitimi ile ilgili tespit edilen birtakım sorunlardan bahsetmek yerinde olacaktır. Bu sorunları; derslerin içeriği ve müfredat, pedagoji (eğitim bilimi), beceri ve geliştirme, teknoloji, ile stratejik kontrol şeklinde alt başlıklar halinde toplamak mümkündür (Russell, Kulesza, Albrecht ve Sack, 2000: 9).

341. Derslerin İçeriği ve Müfredat

Muhasebe müfredatı genelde çok sık ve güncel olmamakla birlikte ders içerikleriyle alakasız olmaktadır. Çoğu durumlarda müfredat piyasanın çıkarları doğrultusunda değil de fakültenin çıkarları baz alınarak oluşturulmaktadır. Bu yüzden de öğrencilere globalleşme, etik ve teknoloji ile ilgili kavramlar gerektiği gibi kazandırılmamaktadır.

342. Pedagoji (Eğitim Bilimi)

Kural tabanlı, ezber içerikli, test yolu ile bilgilerini ölçme gibi uygulamalarla sertifika sınavlarına hazırlamaya çalışmak öğrencileri verimsiz kılmaktadır. Daha da önemlisi öğrencileri mezun olduktan sonra karşılaşacakları sorunlara hazırlayabilmektir.

343. Beceri Geliştirme

Şu anda var olan eğitim modelleri, yetenekleri geliştirmek yerine içeriğe çok fazla odaklanmaktadır. Oysa becerikli öğrenciler için gerekli olan şey, başarılı profesyoneller olmaktır.

344. Teknoloji

Günümüzde muhasebede bilgiye ulaşmak hala pahalıymış gibi öğretilmektedir. Oysa bilgi ucuzdur. Bilgi toplama ve kayıt için ayrılmış olan müfredatın bir parçası savurgan davrandığı için öğrencilere bu anlamda yanlış mesaj vermektedir. Bu nedenle öğrenciler, işletme kararları adına teknolojinin kaldıraç rolü üstlendiğinden işletme üzerindeki teknoloji etkisinden habersizdirler.

345. Stratejik Kontrol

Tüm muhasebe programlarında değişim yeterli olmadığı kadar sürekli ve yaygın olmadığından dolayı da bazı değişikliklerin stratejik anlamda yanlış uygulanmakla birlikte çeşitli programlar arasında da kalite boşluğuna yol açmaktadır.

35. Muhasebe Eğitimine Yön Veren Uluslararası Düzenlemeler

Muhasebe eğitimine yön veren uluslararası düzenlemeler Bologna Süreci ve Uluslararası Eğitim Standartları olmak üzere iki alt başlık altında incelenebilir.

351. Bologna Süreci

Günümüzde hemen hemen pek çok gelişmeye öncülük eden iki önemli faktör “küreselleşme” ve “bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişim” yükseköğretim alanında da etkisini göstermiş olup, yükseköğretim sistemlerinin yeniden ele alınarak güncel ihtiyaçlar doğrultusunda önemli adımlar atılmasını ve yeniden yapılanmasını gerekli kılmaktadır. Bilgi toplumunda yükseköğretime talep artmakla birlikte, yükseköğretim sistemlerinde hesap verebilir ve şeffaf süreçler geliştirilmesi zorunlu kılınmaktadır. Yeni teknolojiler, eğitim ve araştırma alanında yeni materyallerin

kullanılmasını mümkün kılmakta, esnek öğrenme yollarının ve hayat boyu öğrenmenin önemini artırmaktadır. Ayrıca, küreselleşen ekonomilerde yükseköğretime artan taleple birlikte, yükseköğretim kurumları ile iş dünyası arasındaki ilişkinin önemi artmakta; rekabet, eğitimde kaliteyi gerekli kılmaktadır.

Avrupa’da Bologna Süreci ismi ile yaygınlaşan süreç, değişimin öncüsü olmuş ve pek çok ülkede bu süreç kapsamında yükseköğretim sistemlerinde değişiklikler yapılmaya başlanmıştır. Bologna Süreci, 1998 yılında Fransa, İtalya, Almanya ve İngiltere Eğitim Bakanlarının Sorbonne’da gerçekleştirdikleri toplantı sonunda yayımlanan Sorbonne Bildirisi ile temelleri atılan ve Avrupa Yükseköğretim Alanı yaratmayı amaçlayan bir reform sürecidir (Cömert, 2010). Bologna Süreci’nin oluşturmayı hedeflediği husus, Avrupa Yükseköğretim Alanı içerisinde yer alan ülke vatandaşlarının, yükseköğrenim görmek veya çalışmak amaçları ile Avrupa’da kolayca dolaşabilmesidir. Avrupa, gerek yükseköğretim ve gerekse iş imkanları açısından dünyanın diğer bölgelerindeki kişiler tarafından tercih edilir hale getirilecektir. Avrupa’da ortak bir yükseköğretim alanı yaratma fikri ilk kez bu bildiri ile ortaya çıkmıştır. Bologna Süreci’nin temel hedeflerinden altısı bu bildiri ile ilan edilmiştir. Bu hedefler aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır (<http://bologna.yok.gov.tr/>):

- Kolay anlaşılır ve birbirleriyle karşılaştırılabilir yükseköğretim diploma ve dereceleri oluşturmak (bu amaç doğrultusunda Diploma Eki uygulamasının geliştirilmesi),
- Yükseköğretimde Lisans ve Yüksek Lisans olmak üzere iki aşamalı derece sistemine geçmek,
- Avrupa Kredi Transfer Sistemini (European Credit Transfer System; ECTS - AKTS) uygulamak,
- Öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin hareketliliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak,

- Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemleri ağını oluşturmak ve yaygınlaştırmak,
- Yükseköğretimde Avrupa boyutunu geliştirmektir.

352. Uluslararası Eğitim Standartları (International Education Standards - IES)

Küreselleşme ile birlikte muhasebenin artan önemi, muhasebe eğitimi konusunda yapılan çalışmaları da arttırmıştır. Muhasebe eğitiminde yapılan çalışmalardan en önemlisi Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (International Federation of Accountants – IFAC)’na bağlı olarak çalışan Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu (International Accounting Education Standards Board- IAESB) tarafından oluşturulan Uluslararası Eğitim Standartları (International Education Standards - IES)’dir. Muhasebe mesleğinin dünya genelinde gelişmesini ve kalitesinin artırılmasını amaç edinen IFAC, muhasebe mesleğinin daha iyi kalitede yapılması için uluslararası standartlar ve yönergeler yayınlamaktadır. IFAC tarafından yayınlanan bu standartlar, bir meslek mensubunun IFAC'a üye olan meslek kuruluşuna kabul edilebilmesi için gerekli eğitim şartlarını sağlaması gerekmektedir. IFAC getirmiş olduğu bu düzenlemeler, tamamıyla meslek mensuplarına yöneliktir. Bu düzenlemeler lisans ve yüksek lisans eğitimine yönelik öneri ve esaslar getirmemektedir. Fakat muhasebe eğitiminden beklentiler ve lisans ve yüksek lisans düzeyinde verilecek dersler ve programlar konusunda fikir vermektedir (Zaif ve Ayanoglu, 2007: 123). Bu nedenle muhasebe meslek mensubu olabilmek için ilgili fakültelerden veya lisansüstü programlardan mezun olmak gerekmektedir. Bugüne kadar bazıları Eğitim Komitesi (IFAC Education Committee), bazıları da IAESB tarafından olmak üzere toplam 8 tane IES yayınlanmıştır. Bunlar Tablo 2’de gösterilmektedir (IAESB 2007d, 31):

Tablo 2. Uluslararası Eğitim Standartları

1-	Bir Meslek Eğitim Programına Giriş Gereklileri Standardı
2-	IES 2: Mesleki Eğitim Programlarının Kapsamı ve İçerikleri Standardı
3-	IES 3: Mesleki Beceriler Standardı
4-	IES 4: Mesleki Değerler, Etik ve Davranışlar Standardı
5-	IES 5: Uygulama Deneyimi Standardı
6-	IES 6: Mesleki Yeterlilik Sınavı Standardı
7-	IES 7: Sürekli Mesleki Gelişim (Yaşam Boyu Öğrenme Programı) Standardı
8-	IES 8: Denetim Mesleği İçin Yetenek Gereklilikleri Standardı

IFAC tarafından yayımlanan bu standartları kısaca açıklamak faydalı olacaktır.

3521. IES 1: Bir Meslek Eğitim Programına Giriş Gereklileri Standardı

Muhasebe eğitimi programına giriş için gereken şartlar toplam 12 paragraftan oluşmaktadır (IES 1, 37–40). Bu standart profesyonel bir muhasebe eğitimi ve uygulama programına giriş için gerekli olan şartları açıklamaktadır (Uyar, 2008: 83). IFAC üyelerinin mesleki muhasebe eğitimi programlarına giriş için gerekli olan şartları, meslek mensubunun eğitim ve mesleki yeterlilik düzeylerini tespit etme amacını gütmektedir (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 21). Deneyimli bir muhasebeci yetiştirmek amacıyla düzenlenen bu programlara kaydolmak için en azından meslek yüksekokulu mezunu veya bir fakülteden mezun olma şartı aranmaktadır. Ayrıca bu programlara katılan muhasebeci adaylarının muhasebe alanında temel bilgilere sahip olması gerekmektedir (www.ifac.org).

3522. IES 2: Mesleki Eğitim Programlarının Kapsamı ve İçerikleri Standardı

01.01.2005 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, toplam 33 paragraftan oluşmaktadır (IES 2, 41-50). Bu standart muhasebe eğitim programlarıyla meslek mensuplarına ileri muhasebe bilgi ve becerisinin kazandırılmasını amaçlamaktadır (Öncü ve Aktaş, 2004: 6). Profesyonel muhasebe programı, ön yeterlilik programlarının bir parçası olmalıdır. Bu program, adayların mesleki bilimsel yeterliliğin tamamlanması için yeterince uzun ve yoğun olmalı ve bu programlar en az iki yıllık süreci kapsamalıdır (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 121).

3523. IES 3: Mesleki Beceriler Standardı

Bu standart; muhasebe adaylarının elde etmiş oldukları yetenekleri, bilgileri, mesleki beceri olarak geliştirmek ve kazandırmayı amaçlamaktadır. Muhasebe meslek mensuplarından beklenen sadece mesleğin gerektirdiği bilgi birikimine sahip olmak değil, aynı zamanda bu bilgileri kullanma, analiz etme, yorumlama, karar alma, rakamlar ve olaylar arasında bağlantılar oluşturma gibi mesleki becerilere de sahip olması üzerinde durulmaktadır. Mesleki becerinin kazandırılması kısa dönemde verilecek bir eğitimle hemen elde edilecek bir durum değildir. Bu eğitim aynı zamanda kişinin kültürel ve sosyal yönünün geliştirilmesini de kapsamaktadır. Dolayısıyla kültürel ve sosyal eğitim orta öğretim düzeyinden başlayarak, lisans eğitimi düzeyinde edebiyat, müzik, sanat, sosyal ve politik olaylar ve değerlendirilmesi, sosyoloji, psikoloji gibi derslere eğitim programlarında yer verilmesiyle mümkündür (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 121-122).

3524. IES 4: Mesleki Değerler, Etik ve Davranışlar Standardı

Bu standart toplamda 27 paragraftan oluşup, mesleki değerler ve etik ile mesleğin bir üyesi olarak profesyonel muhasebecileri tanımlayan tutum ve davranışları kapsamaktadır (IES 4, 59–65). Standartın amacı, mesleki değer, ahlak ve davranışın kazandırılmasıdır. Gerçekte bu düzenleme muhasebe temel kavramlarından olan sosyal sorumluluk kavramının davranış biçimi olarak öğrenciye kazandırılmasıyla ve yerine getirilmesiyle olacaktır. Sosyal sorumluluğa sahip bir muhasebe adayı, alacağı kararlarda, oluşturacağı bilgilerde sadece belli kişi ya da kurumun çıkarını değil aynı zamanda toplumun çıkarını da gözetmekle yükümlü olacaktır. Bu mesleki ahlak, tutum ve davranışların kazandırılması için eğitim programları hazırlanmalıdır ve ahlaki kuralların yapısı, ahlaki değer yaklaşımı, dürüstlük, tarafsızlık, sorumluluk, profesyonel davranış, bağımsızlık, kamu beklentileri, sosyal sorumluluk, kamu beklentisi ile kanunlar arasındaki ilişkiyi içeren ahlaki kural ve yasaları içermelidir. Bu nedenle mesleki ahlakın kazandırılması için, sadece lisans düzeyinde değil aynı zamanda mesleki eğitim programlarında verilen eğitimle ve staj düzeyinde de kazandırılması amaçlanmalıdır (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 122).

3525. IES 5: Uygulama Deneyimi Standardı

Staj muhasebe mesleği açısından oldukça önemli bir unsurdur. IAESB başkanı Henry Saville staj dönemini “muhasebecilerin gerekli niteliklerini geliştirme adına muhasebe eğitiminin önemli bir parçası” olarak görmektedir (IAESB, 2007a). Bu standardın amacı; aday meslek mensuplarının yeterlilik sürecini tamamlamadan önce gerekli mesleki pratik uygulamaları görme adına yapacakları staj ve şartlarını belirlemektir (IES 5, 66-72). Bu konuya ilişkin ayrıca IAESB tarafından uygulama açıklaması (IEPS (Uluslararası Eğitim Uygulamaları): Practical Experience Requirements–Initial Professional Development for Professional Accountants) yayınlanmıştır (IAESB, 2007c). Bu staj süresi IFAC'ın düzenlemesinde yeterlilik sınavı öncesi en az 3 yıldır. Staj programından hem muhasebe adayı hem de işveren faydalanabilmeli, program birlikte oluşturulmalı ve bir danışman tarafından program belli aralıklarla kontrol edilmelidir (Zaif ve Ayanoglu, 2007: 122-123)

3526. IES 6: Mesleki Yeterlilik Sınavı Standardı

Bu standart; Mesleki Eğitim Programlarının Kapsamı ve İçerikleri Standardı (IES 2), Mesleki Beceriler Standardı (IES 3) ve Mesleki Değerler, Etik ve Davranışlar (IES 4) çerçevesinde aday muhasebecilerin edindiği yeteneklerin yeterliliğinin ölçülmesini amaçlamaktadır (IES 6, 73–78). Mesleki yeterlilik sınavı (IES 6), yeterlilik öncesi değerlendirmelerde aday meslek mensubu şu alanlarda uygun özelliklere sahip olduklarını ortaya koymalıdır (Uyar, 2008: 90-91):

- Çok yönlü ve karmaşık bilgileri farklı konulardan çıkartabilme,
- Gereksiz verilerin çıkartılması,
- Problemlerin çözümlenmesi,
- Alternatif çözümlerde yargılamanın önemi,
- Bilgi ve yeteneklerin çeşitli alanlarda entegre edilmesi,

- Kullanıcılar arasında etkili iletişim kurulması,

Mesleki yetenek ve yeterliliği ölçecek en son değerlendirmenin; geçerli, güvenilir, staj dosyasında yazılan cevaplarla doğru orantılı olması ve mesleki bilgi, beceriler, değerler, etik ve davranışlar konularını içerecek şekilde tasarlanması sınavın güvenilirliği için önemlidir. Değerlendirme sürecinde öğrenilen teorik bilgi kadar staj döneminden elde edilen pratik uygulamalar da dikkate alınmalıdır. Değerlendirme sınavı ön değerlendirmenin en son aşamasında yapılmalıdır (Uyar, 2008: 91).

3527. IES 7: Sürekli Mesleki Gelişim Standardı

Bu standart 55 paragraftan oluşup 2004 yılında yayınlanmış ve 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli hale gelmiştir. Standardın amacı; muhasebecilerin işverenler, ortaklar ve müşterileri başta olmak üzere ilgili tüm gruplara daha kaliteli ve mesleğin gerektirdiği ölçüde hizmet verebilmeleri için sürekli mesleki gelişimini nasıl sağlayacağı üzerine odaklanmıştır (IES 7, 1–12). Sürekli mesleki gelişim standardında muhasebecilerin mesleğin gerektirdiği şekilde kaliteli bir hizmeti sunabilmeleri için belirli bir seviyede mesleki bilgi ve yeteneğe sahip olmaları gerektiğinin üzerinde durulmuş ve devamlı mesleki gelişimi sağlamanın ise muhasebecinin bir görevi olduğu vurgulanarak belirtilmiştir. Standardın 14. paragrafına göre ise; meslek mensupları öncelikli olarak bütün muhasebecilere sürekli mesleki gelişimi ve hayat boyu öğrenmeyi anlatmalı ve önemi üzerinde devamlı durmalıdır. Bu sayede meslek mensupları yapacakları programlarla sürekli mesleki gelişim ve hayat boyu eğitimi kolaylaştırmalıdır (Uyar, 2008: 92).

3528. IES 8: Denetim Mesleği İçin Yetenek Gereklilikleri Standardı

Bu standart Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IAESB) tarafından 2006 yılında yayınlanmıştır. 01.01.2008 tarihinden itibaren yürürlüğe girmekle birlikte toplam 72 paragraftan oluşmaktadır IES 8 2006, 1–22). Bu standart IES 1, IES 2, IES 3, IES 4, IES 5, IES 6, IES 7 baz alınarak hazırlanmıştır ve ilgili standartlarda geçen hükümleri içermektedir. Standardın 28. paragrafında tüm muhasebe meslek mensuplarının sürekli mesleki eğitim ve gelişim içerisinde olması

gerektiği belirtilmiştir. Standardın 5. paragrafında ise; denetçilerin gerekli yeterlilik gelişimi ve değerlendirme sorumluluğunun IFAC, üye kuruluşlar, düzenleyici otoriteler ve diğer üçüncü şahışlar tarafından paylaşıldığı açıklanmıştır. Denetçi olabilmek için en az meslek yüksekokulu derecesi ve profesyonel eğitim programının birleşiminden oluşmalıdır. Bu süreçte denetçiler finansal bilgi denetimi, finansal muhasebe ve bilgi teknolojileri konularında ileri seviyede uzmanlaşmış olmalıdır. Profesyonel muhasebecilerin denetçi olmadan önce ilgili konularda kendini geliştirecek yeterli uzunlukta bir uygulama programına katılması önerilmektedir (Uyar, 2008: 93).

36. Muhasebe Eğitiminde Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Önemi

Küreselleşen dünyamızda bilginin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Ülkeler arasında sınırların büyük oranda ortadan kalkması ile işletmelerin uluslararası ticari faaliyetleri artmakta ve uluslararası sermaye hareketleri yoğunlaşmaktadır. Uluslararası alanda ortaya çıkan bu gelişmeler kaliteli, ortak, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir finansal bilgi ihtiyacını da beraberinde getirmektedir. Bu durum finansal bilgi ihtiyacının karşılanmasında kullanılan en önemli aracı yani finansal tabloları ön plana çıkarmaktadır. Finansal tablolar; muhasebe içinde kaydedilen ve toplanılan bilgilerin, belirli bir zaman aralığında bu bilgileri kullanacak olan kişilere iletilmesini sağlayan araçtır, başka bir deyişle muhasebenin dilidir (Akdoğan, ve Tenker, 2010: 23). Finansal tablolar; ülkeler arasında benzerlik gösterirken, aynı zamanda birtakım sosyal, ekonomik ve hukuki nedenler, kültürel farklılıklardan ortaya çıkan farklı muhasebe kültürleri ve ulusal düzenlemelerin oluşturulması sırasında farklı ülkeler tarafından farklı finansal tablo kullanıcılarının gereksinimlerinin dikkate alınması gibi sebeplerle de bazı farklılıklar taşımaktadır (Kızıl, Fidan, Kızıl ve Keskin, 2012: 153; Varıcı ve Özdemir, 2013: 22). Bu farklılıklar, örneğin; varlıklar, borçlar, öz kaynaklar, gelir ve giderler gibi kavramların finansal tablo unsurları için farklı tanımlanmasına yol açmaktadır. Ayrıca finansal tablolarda yer alan kalemlerin muhasebeleştirilmesinde farklı kriterlerin kullanılmasına ve bu kalemler için farklı ölçüm esaslarının benimsenmesine de neden olmuştur. Finansal tablolarda yer verilen açıklamalar da bu farklılıklardan etkilenmektedir (KGK, 2011). Bu gelişmeler, şirketler tarafından gerçekteştirilen muhasebe ve finansal raporlama

uygulamalarında farklı düzenlemeleri uyumlu hale getirebilmek için ticari ilişkiler içinde olan ülkeleri, aynı veya uyumlu muhasebe standartlarını benimsemeleri gerektiğini ortaya koymaktadır (Tokay ve Deran, 2009: 149).

Muhasebe Standartları uygulamasını düzenleyen 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu uyarınca, gerçek ve tüzel kişiler finansal tabloları düzenlerken Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları'na Kavramsal Çerçeve'de yer alan muhasebe ilkelerine ve yorumlarına uymak ve bunları uygulamak zorundadır. Kanun gereğince, muhasebe meslek mensuplarının yapacakları muhasebe uygulamalarının KGK tarafından yayımlanan muhasebe ve finansal raporlama standartlarıyla uyumlu olması gerekmektedir (T.C. Resmi Gazete, 2011)

Muhasebe meslek mensupları üzerinde yapılan araştırmalara göre; muhasebe meslek mensuplarının, Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları'nın ülkemizdeki finansal tablo hazırlama ilkeleri ve kurallarına göre birtakım farklılıklar getirmesi nedeniyle uygulamanın ilk yıllarında zorluklarla karşılaşabileceğini göstermektedir. Aynı zamanda muhasebe meslek mensupları Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları uygulamalarından sonra denetim mekanizmasının daha kolay işleyeceğini ve muhasebe mesleğine verilen önemi artıracaklarını düşünmekte, ancak alınan eğitimlerin yeterli olmaması nedeniyle en az 5 yıllık bir eğitim sürecinden sonra muhasebe standartlarını öğrenip uygulayabileceğini öne sürmektedirler (Elitaş, Karakoç ve Özdemir, 2011: 11; Aktürk, 2014: 81). Muhasebe mesleğini icra edenlerin getirilen muhasebe standartlarına uyum sağlayabilmeleri ve bu standartları uygulayabilmeleri ancak muhasebe standartları ile ilgili eğitim almaları gerektiğini ve kendilerini bu alanda geliştirmeleri ile mümkün olacağını göstermektedir (Gökçen, Ataman, Cebeci ve Cavlak, 2015: 126).

Ülkemizde üniversitelerde muhasebe eğitimi; iktisadi ve idari bilimler, işletme, iktisat ve ticari bilimler fakülteleri gibi fakülteler bünyesinde olmak üzere lisans seviyesinde, meslek yüksekokullarında ise önlisans seviyesinde gerçekleştirilmektedir. Lisans seviyesinde muhasebe eğitimi çoğunlukla işletme, iktisat ve maliye gibi bölümlerde verilmektedir. Bu bölümlerin amacı sadece muhasebe elemanı yetiştirmek olmadığından muhasebe standartları dersinin bu

bölümlerde okutulması henüz yaygın bir uygulama değildir. Bu bölümlerde genellikle dolaylı olarak öğrencilerin ders dışı araştırma, seminer, kurs vb. etkinliklerle muhasebe standartları ile ilgili olarak bilinçlendirilmeye çalışılmaktadır. Muhasebe standartlarına ilişkin dersler çoğunlukla ilgili lisansüstü programlarda veya muhasebe, muhasebe ve finans gibi isimlerle yürütülen ve henüz üniversitelerde de çok yaygın olmayan lisans programlarında okutulmaktadır. Bu yüzden ülkemizdeki üniversitelere büyük görevler düşmektedir. Muhasebe alanına yönelik meslek elemanı yetiştiren fakülte ve yüksekokulların ders planlarını ve müfredatlarını muhasebe standartlarını kapsayacak şekilde geliştirmesi oldukça büyük önem arz etmektedir (Dalğar vd., 2011: 220).

37. Türkiye'deki Devlet Üniversitelerinin Lisans Programlarında Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına İlişkin Derslerin Yer Alma Durumu

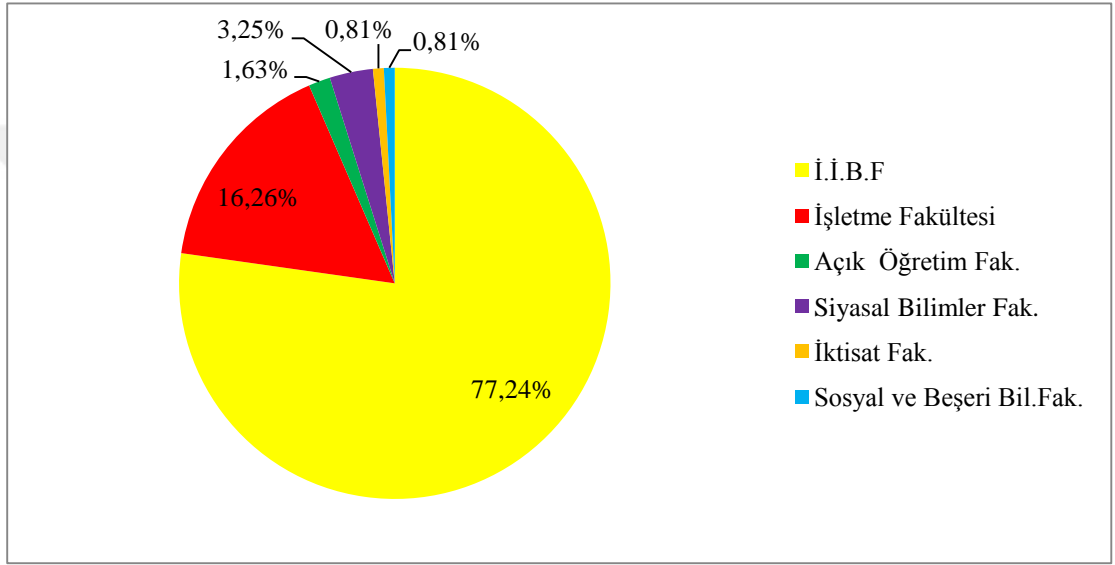
2015 Temmuz Ayı'nda yayımlanan bir çalışma baz alınarak; Türkiye'deki Yükseköğretim Kurumu'na bağlı devlet üniversitelerinin kapsamında yer alan ve işletme bölümleri bulunan iktisadi ve idari bilimler, işletme ve iktisat fakültelerindeki eğitim programları araştırma kapsamına alınarak Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları dersinin yer alma durumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada; Türkiye'deki devlet üniversitelerinde Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları eğitimi ile ilgili olarak aşağıda yer alan amaçlara ulaşılmaya çalışılmıştır (Gökçen vd., 2015: 127):

- İlgili fakültelerdeki işletme bölümlerin sayısı,
- İşletme bölümlerinde Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına ilişkin derslerin yer alma durumu ve ders İsimleri,
- Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına ilişkin derslerin zorunlu veya seçmeli olma durumu.

371. İlgili Fakültelerdeki İşletme Bölümleri Sayısının Tespiti

Türkiye'de Ocak 2015 tarihi itibarıyla Yükseköğretim Kurulu'na bağlı olarak faaliyet gösteren 104 adet devlet üniversitesi bulunmaktadır. Bu üniversitelerin 98'inde birer tane, diğerlerinde ise birden fazla olmak üzere toplamda 123 adet işletme bölümü bulunduğu tespit edilmiştir. İşletme bölümlerinin bulunduğu fakültelerin dağılımı aşağıda Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. İşletme Bölümlerinin Fakültelere Göre Dağılımı

Kaynak: Gökçen vd., 2015:128.

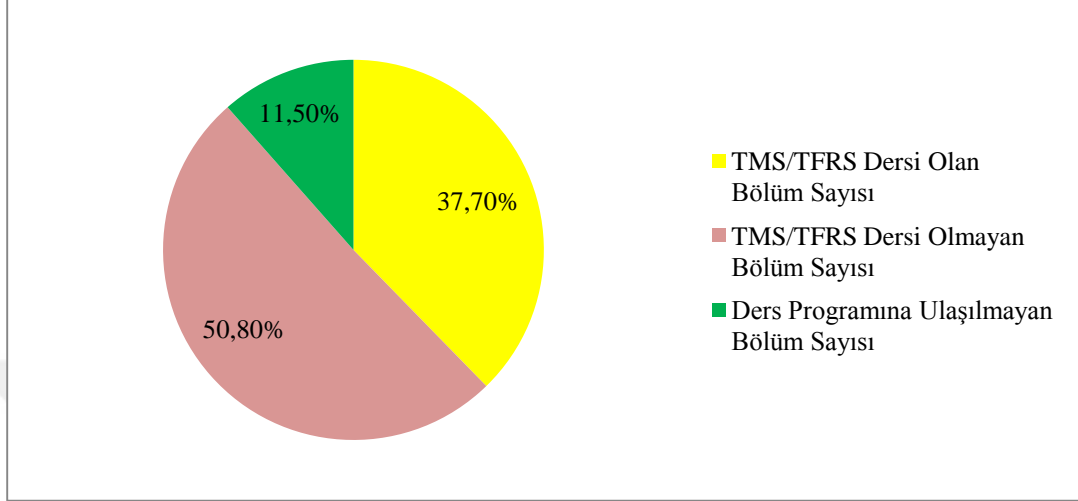
Şekilden de anlaşıldığı üzere devlet üniversitelerinde verilen lisans eğitimin %77,24'ünün iktisadi ve idari bilimler fakültesinde, %16,26'sı işletme fakültesinde, %1,63'ünün açık öğretim fakültesinde, %3,25'inin siyaset bilimleri fakültesinde, %0,81'inin de iktisat fakültesi ile sosyal ve beşeri bilimler fakültesinde yer aldığı görülmektedir. İşletme bölümünün en çok İİBF'de verildiği görülmektedir.

372. İşletme Bölümlerinde Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına İlişkin Derslerin Yer Alma Durumu ve Ders İsimleri

2015'te yapılan çalışmaya baktığımızda işletme bölümlerinin ders programları incelenmiş olup, muhasebe standartları, finansal raporlama standartları ve finansal raporlama kavramlarını içeren dersler araştırmaya dahil edilmiştir. Bu

kapsamda ders planlarındaki dersler içerisinde muhasebe standartlarına ilişkin olarak ders konulup konulmadığına dair bilgi aşağıda şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına İlişkin Ders Olan ve Olmayan İşletme Bölüm Sayısı

Kaynak: Gökçen vd.,2015: 130.

Şekil 2’yi incelediğimizde Türkiye'deki devlet üniversitelerin % 37,70'inde muhasebe standartlarına ilişkin derslere yer verilmesine rağmen %50,80'inde ise muhasebe standartlarına ilişkin derslere yer verilmediği görülmektedir. %11,50'sinde ise ders programlarına ulaşılmadığı anlaşılmaktadır. Ülkemizde muhasebe standartlarının uygulaması zorunlu olmasına rağmen eğitim sistemimizde kapsama alanı %50'ye dahi ulaşamadığı görülmektedir. Buradan anlaşıldığı üzere Türkiye'de devlet üniversitelerinde muhasebe standartlarına gereken önemin verilmediği ortaya çıkmaktadır. Bu durum öğrencilerin TMS/IFRS farkındalığı üzerinde olumsuz bir duruma yol açmaktadır.

Yine aynı çalışmaya göre 46 üniversitenin ders planlarında, muhasebe standartlarına ilişkin derslerin farklı isimler altında verildiği tespit edilmiştir. Muhasebe standartlarına ilişkin en çok kullanılan ders isimleri şu şekildedir (Gökçen vd., 2015: 131):

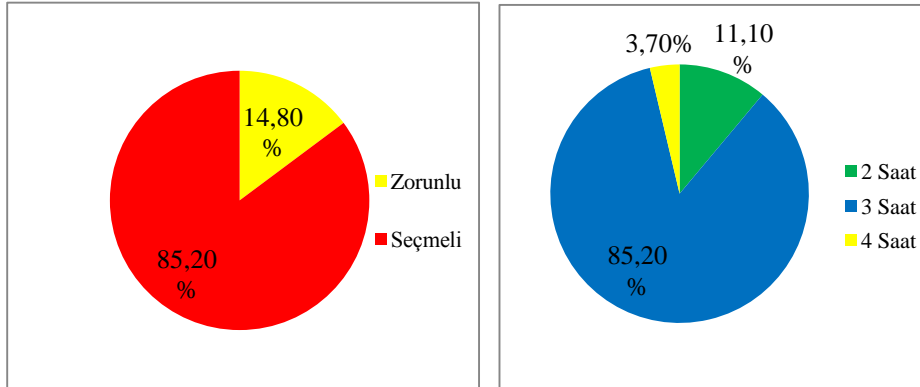
- 17 adet Muhasebe Standartları,
- 6 adet Finansal Raporlama Standartları,

- 5 adet Uluslararası Finansal Raporlama Standartları,
- 4 adet Uluslararası Muhasebe Standartları,
- 2'şer adet Muhasebe Standartları I ve II, Türkiye Muhasebe Standartları, Türkiye Muhasebe Standartları I ve II, Finansal Raporlama,
- 1'er adet Finansal Raporlama Standartları, Muhasebe Standartları ve Uygulamaları, Uluslararası Finanslar Raporlama I ve II.

373. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına İlişkin Derslerin Türü (Zorunlu/Seçmeli) ve Ders Saatleri

Muhasebe standartlarına ilişkin derslerin işletme bölümlerinde derslerin zorunlu/seçmeli ve ders saatine ilişkin bilgi aşağıda şekil 3'te gösterilmiştir (Gökçen vd., 2015: 132):

Şekil 3. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlam Standartlarına İlişkin Derslerin Türü (Zorunlu/Seçmeli) ve Ders Saatleri

Kaynak: Gökçen vd., 2015: 132.

Şekil 3'teki verileri incelediğimiz zaman muhasebe standartlarına ilişkin verilen derslerin %85,20'sinin seçmeli, %14,80'inin ise zorunlu ders olarak okutulduğu anlaşılmaktadır. Ders saatleri açısından incelendiğinde ise; %85,20'lik kısmı 3 saat, %11,10'luk kısmı 2 saat ve %3,70'lik kısmının da 4 saat olarak verildiği görülmektedir.

Bu çalışma ile lisans programlarında muhasebe eğitimi verilen işletme bölümlerinde, muhasebe standartları eğitimine yeterince önem verilmediği ve muhasebe standartlarına ilişkin derslerin verildiği bölümlerde bu derslerin genellikle bir adet olarak konulduğu ve haftada 3 saat seçmeli ders olarak okutulduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca muhasebe meslek mensubu adayı yetiştiren üniversitelerin lisans programlarında verilen muhasebe eğitiminin de muhasebe standartları eğitimini içerecek şekilde yeniden yapılandırılması ve muhasebe standartlarına ilişkin derslere daha fazla yer verilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır (Gökçen vd., 2015: 138).

**4. BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER
FAKÜLTESİ İŞLETME BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKİYE
MUHASEBE VE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA
YÖNELİK İLGI DÜZEYLERİ, BEKLENTİLERİ VE
FARKINDALIKLARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

Türkiye’de muhasebe eğitimi alan öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeylerini, beklentilerini ve farkındalıklarını ölçmeye yönelik yapılan çalışmalar aşağıda yer almaktadır.

Dalğar ve arkadaşları (2011) muhasebe öğrenimi gören öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki farkındalıklarına yönelik yapmış oldukları çalışmada; Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’ne bağlı meslek yüksekokullarında öğrenim gören muhasebe öğrencilerine, TMS/TFRS hakkındaki farkındalık ve ilgi düzeylerini ölçen sorular sorulmuştur. Çalışmanın sonucunda muhasebe mesleğine ilgisi yüksek olan ve mezun olduktan sonra muhasebecilik yapmayı düşünen öğrencilerin muhasebe standartları hakkındaki farkındalıklarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yanık ve arkadaşları (2013) muhasebe eğitimi alan önlisans öğrencilerinin TMS/TFRS hakkındaki algıları üzerine yönelik yapmış oldukları araştırmada; mezun olduktan sonra muhasebe mesleğini icra etmeyi düşünen öğrencilerle, bu mesleği düşünmeyen öğrenciler arasında muhasebe standartlarını algılamaları bakımından anlamlı farklar olduğunu tespit etmiştir. Aynı zamanda ticaret meslek lisesi mezunu öğrencileri ile diğer liselerden mezun olan öğrenciler ve bölümü ilk sırada yazan öğrenciler ile 2. sırada yazan öğrenciler arasında muhasebe standartlarını algılamaları bakımından anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir.

Demirkutlu (2014) işletme lisans öğrencilerinin TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeyleri, beklentileri ve farkındalıklarını ölçen çalışmasında, birinci öğretim öğrencileri ile ikinci öğretim öğrencileri ve muhasebe alanında staj yapan veya iş tecrübesi olan öğrencilerle staj/iş tecrübesi olmayan öğrenciler arasında TMS/TFRS farkındalıkları açısından anlamlı bir sonuç çıkmadığı tespit edilmiştir. Diğer taraftan muhasebeye ilgisi olan öğrencilerle, muhasebeye ilgisi düşük veya orta seviyede olan

öğrenciler arasında TMS/TFRS farkındalıkları açısından anlamlı bir farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır. Muhasebe alanına ilgisi yüksek olan öğrencilerin standartlara ilişkin farkındalıkları yüksektir.

Kurnaz (2012), “Statistical Analysis of the Factors Affecting Accounting Students Awareness of the TAS (Turkish Accounting Standards) and TFRS (Turkish Financial Reporting Standards)” isimli çalışmada Dumlupınar Üniversitesi’nde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki algı düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır. Araştırmanın sonucunda muhasebe alanına ilgisi yüksek olan öğrencilerin ilgisi düşük olan öğrencilere göre TMS/TFRS algılarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Çankaya ve diğerleri (2014) “Orta ve Doğu Karadeniz Bölgesi’ndeki Öğrenci, Akademisyen ve Uygulayıcıların TMS/TFRS Farkındalıkları ve Görüşleri” üzerine bir araştırma yapmışlardır. SPSS analizi ile yapılan araştırmanın sonucunda, işletme son sınıf öğrencilerinin meslek seçimi, staj/iş tecrübesi gibi değişkenlerin TMS/TFRS farkındalıkları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldız ve Yanık (2013) tarafından yapılan çalışmada işletme bölümü 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin TMS/TFRS hakkındaki algılarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda muhasebe mesleğine ilgi düzeyi yüksek olan öğrenciler ile bu mesleğe ilgisi düşük olan öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir.

Kara ve diğerleri (2016), “Üniversitelerde Uluslararası Muhasebe Standartları Eğitimi ve Balıkesir Üniversitesi’nde Bir Araştırma” isimli çalışmada, Türkiye’de muhasebe alanında eğitim veren üniversitelerde TMS/TFRS’ye ne kadar önem verildiği analiz edilmiş ve Balıkesir Üniversitesi İİBF işletme bölümü öğrencilerine TMS/TFRS farkındalık düzeyini tespit etmek amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda; birinci ve ikinci öğretim farklılığı, iş/staj tecrübesi, bölüm tercihi ile TMS/TFRS algılamaları açısından anlamlı bir fark çıkmazken, meslek seçimi, ticaret meslek lisesi olma durumu, muhasebeye olan ilgi düzeyi, cinsiyet ve TMS/TFRS dersinin zorunlu olmasıyla TMS/TFRS’yi algılama açısından anlamlı farklar ortaya çıktığını tespit etmişlerdir.

Çil Koçyiğit ve diğerleri (2016), “Lisans Öğrencilerinin TMS/TFRS Hakkındaki Farkındalıklarına Yönelik Bir Araştırma: Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği” isimli yapılan çalışmanın amacı, Yalova Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü ve Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki farkındalıklarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda muhasebe alanına ilgi düzeyleri, öğrencilerin okudukları bölümler, muhasebe alanında iş veya staj tecrübesi olup olmadığı ve öğrencilerin muhasebe alanında çalışma isteği ile TMS/TFRS farkındalıkları arasında herhangi bir farklılığa rastlanılmadığı tespit edilmiştir.

Tezin bu bölümünde Balıkesir Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü son sınıf öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeylerini, beklentilerini ve farkındalıklarını ortaya koymak amacıyla anket çalışmasına bağlı olarak gerçekleştirilen ampirik bir araştırma yer almaktadır.

Bu bölümde araştırmanın amacı, kapsamı, yöntemi ve araştırmanın analizleri ele alınmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin ve analizlerin hipotezler kapsamında yorumlanması da yine bu bölümde yer almaktadır.

41. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Balıkesir Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü son sınıf öğrencilerinin TMS/TFRS konusuna ilişkin ilgi düzeylerini, bu konudaki beklentilerini ve farkındalık düzeylerini anket çalışmasına dayalı olarak ortaya koymaktır.

42. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Bu çalışmanın evrenini Balıkesir Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bunun nedeni; muhasebe eğitiminin yoğun olarak verilmesi ve işletme bölümü öğrencilerinin muhasebeyle ilgili derslerin büyük bir kısmını almış olmaları ve Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları dersinin fakültede sadece İşletme Bölümü’nde seçmeli ders olarak verilmesidir.

2015-2016 Akademik Yılı Güz Dönemi'nde İşletme Bölümü'nde 4. sınıfa kayıtlı birinci ve ikinci öğretim toplam öğrenci sayısı 169'dur. Araştırma kapsamında 128 öğrenciye ulaşılmış ve anket soruları cevaplatılmıştır. Dolayısıyla araştırmanın evreni 169 öğrenci olup, örneklem ise 128 öğrenciden oluşmaktadır.

Çalışmada öğrencilere demografik özelliklere ilişkin sorular, muhasebeye olan ilgi düzeylerini, beklentilerini belirlemeye yönelik ve TMS/TFRS hakkındaki farkındalıklarını ortaya koyma amaçlı sorular sorulmuştur. TMS/TFRS hakkında ilgi düzeylerini, beklentilerini ve farkındalıklarını ortaya koymaya yönelik sorular Karakaya Demirkutlu, Dalğar, Çelik ve Mortaş'ın çalışmalarında kullandıkları ölçek kullanılarak, birkaç değişiklikle hazırlanmıştır. Araştırmada 5'li Likert Ölçeği kullanılmış ve anket verileri IBM SPSS STATISTICS 21 ile analiz edilmiştir.

43. Araştırmaya Yönelik Genel Analizler

Araştırmanın bu kısmında; öğrencilerin demografik özelliklerine, güvenilirlik analizine, normallik testlerine ve TMS/TFRS farkındalıklarına ilişkin ortalamalarına ve standart sapma sonuçlarına yer verilmiştir.

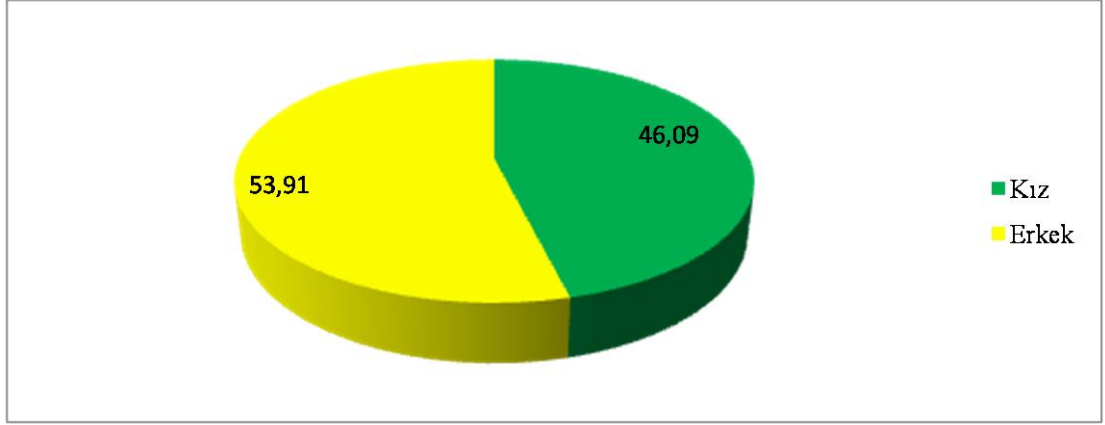
431. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin Analizi

Araştırmamızın ilk kısmında ankete katılan öğrencilerin demografik özellikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Demografik özellikler başlığı altında incelenen analizler; öğrencilerin cinsiyetini, yaşını ve öğretim türünü içermektedir.

4311. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımlarına bakıldığında anket dolduran öğrencilerin % 46,09'u (59 kişi) kız, %53,91'i (69 kişi) ise erkektir. Katılımın çoğunluğunu erkekler oluşturmaktadır.

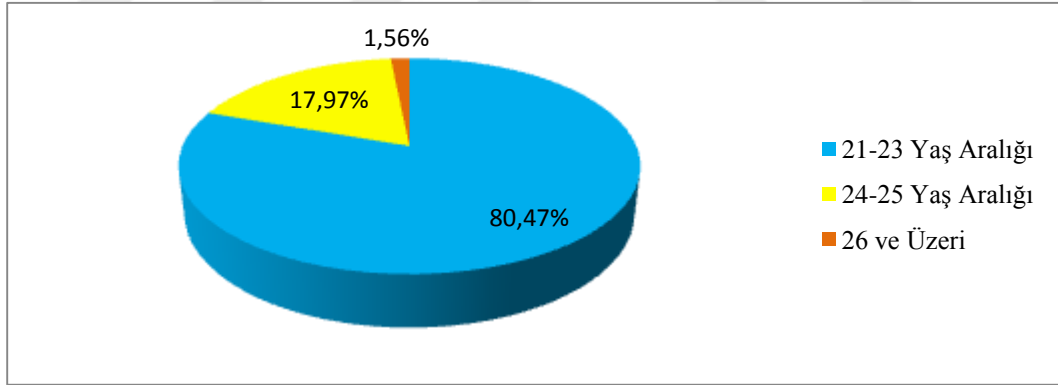
Şekil 4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı (%)

4312. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşları İtibariyle Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş dağılımlarına bakıldığında anket dolduran öğrencilerin %80,47'sinin (103 kişi) 21-23 yaş aralığında, %17,97'sinin (23 kişi) 24-25 yaş aralığında ve %1,56'sının (2 kişi) ise 26 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir.

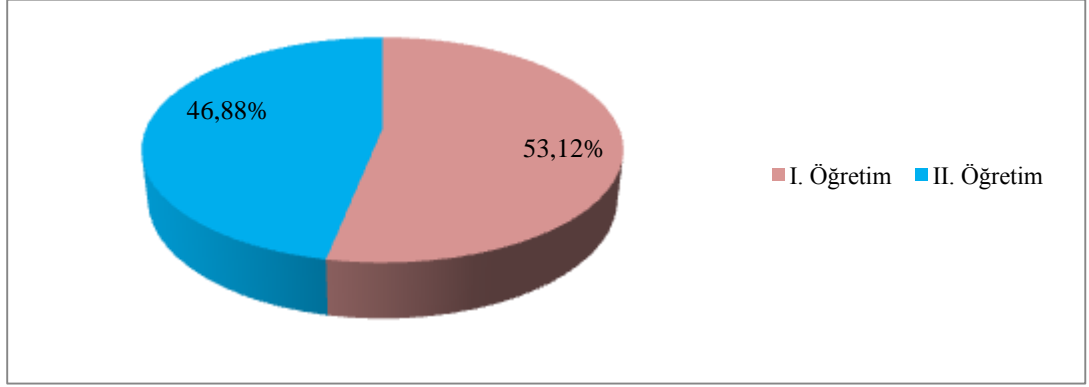
Şekil 5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaş Dağılımları (%)

4313. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğretim Türüne Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğretim türüne göre dağılımlarına bakıldığında anket dolduran öğrencilerin %53,12'sinin (68 kişi) birinci öğretim, %46,88'inin ise (60 kişi) ikinci öğretim öğrencisi olduğu görülmektedir.

Şekil 6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğretim Türüne Göre Dağılımı (%)

432. Güvenirlilik Analizi

Güvenirlilik Analizi (Reliability Analysis); ölçmede kullanılan testlerin, anketlerin veya ölçeklerin özelliklerini ve güvenirliliklerini değerlendirmek üzere geliştirilmiş bir yöntemdir (Kalaycı, 2014: 403).

Çalışmamızda Balıkesir Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü öğrencilerinin TMS/TFRS konusunda ilgi düzeyleri, beklentileri ve farkındalık düzeylerinin belirlenmesine yönelik geliştirilen ölçeğin hesaplanan toplam iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) 0,891'dir. 1951 yılında Cronbach tarafından geliştirilen ve 0 ile 1 arasında değer alan bu katsayı Alfa katsayısı (α) olarak ifade edilir. Hesaplanan Alfa katsayısı, birime ait toplam skorun ölçekteki her bir soruya ait puanların toplanması ile elde edilen ölçeklerde, soruların benzerliğini veya yakınlığını ortaya koyan bir katsayıdır (Ercan ve Kan, 2004: 213). Alfa katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenirliliği aşağıdaki gibi yorumlanır (Kalaycı, 2014: 405):

- $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.
- $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek güvenirliliği düşüktür,
- $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir ve,
- $0,80 \leq \alpha \leq 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Sosyal bilim araştırmalarında minimum güvenilirlik düzeyinin %70 olması gerektiği ifade edilmektedir. lçeğimizin sosyal bilimler alanı için yüksek derecede güvenilirlik düzeyine sahip olduğu söylenbilir. Bu güvenilirlik düzeyini gösteren sonuç Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3. Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	N of Items
0,891	20

433. Normallik Analizi

İstatistiksel güven aralıkları uygulamalarında değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu oldukça önemlidir. Bunun için ilk olarak normal dağılımı ve homojenlik varsayımlarını test etmek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi ve Shapiro-Wilk testi araştırmamızda uygulanmıştır. Kolmogorov-Smirnov testi; rastgele seçilen örneklem verilerinin belirli bir dağılıma uyup uymadığını tespit etmek için kullanılan bir yöntemdir. Kolmogrov-Smirnov testi iki kümülatif dağılım fonksiyonunun incelenmesi esasına dayanır. Birincisi sıfır hipotezinde belirtilen dağılım, ikincisi ise örnekten elde edilen kümülatif dağılım fonksiyonudur. Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro- Wilk testinde hipotezler şu şekilde kurulur (Bircan, Karagöz ve Kasapoğlu, 2003: 73):

- H_0 : Testten ıkan Asymp Sig. (p) sonuçları normal dağılım özelliği göstermektedir.
- H_1 : Testten ıkan Asymp Sig. (p) sonuçları normal dağılım özelliği göstermemektedir.

Kolmogorov-Smirnov testi ve Shapiro-Wilk testinde Asymp Sig. (p) değerlerinin 0,05'ten büyük olması durumunda belirlenen değişkenlerin normal dağılıma sahip olduğu söylenbilir. Asymp Sig. (p) değerlerinin 0,05'ten küçük olması halinde belirlenen değişkenlerin normal dağılıma sahip olmadığını ve non-parametrik testlere gidilmesi gerektiğini ifade eder.

Araştırma kapsamında yer alan değişkenlerin normal dağılım testine tabi tutulması sonucunda elde edilen Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk test sonuçları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Testlerinin Sonuçları

Değişken	Kolmogorov-Smirnov Testi			Shapiro-Wilk Testi		
	Statistic	Df	Sig.	Statistic	Df	Sig.
S1	0,303	128	0,000	0,795	128	0,000
S2	0,305	128	0,000	0,756	128	0,000
S3	0,228	128	0,000	0,868	128	0,000
S4	0,236	128	0,000	0,867	128	0,000
S5	0,206	128	0,000	0,892	128	0,000
S6	0,232	128	0,000	0,899	128	0,000
S7	0,285	128	0,000	0,805	128	0,000
S8	0,216	128	0,000	0,873	128	0,000
S9	0,289	128	0,000	0,829	128	0,000
S10	0,210	128	0,000	0,873	128	0,000
S11	0,237	128	0,000	0,858	128	0,000
S12	0,207	128	0,000	0,887	128	0,000
S13	0,261	128	0,000	0,866	128	0,000
S14	0,225	128	0,000	0,888	128	0,000
S15	0,291	128	0,000	0,835	128	0,000
S16	0,229	128	0,000	0,880	128	0,000
S17	0,247	128	0,000	0,841	128	0,000
S18	0,192	128	0,000	0,913	128	0,000
S19	0,217	128	0,000	0,878	128	0,000
S20	0,385	128	0,000	0,586	128	0,000

5’li Likert Ölçeği’nde yer alan sorulara ilişkin olarak elde edilen verilerden yola çıkılarak yapılan normallik testinin sonuçlarına göre, gerek Kolmogorov-Smirnov gerekse de Shapiro-Wilk testinde Asymp Sig. (p) değerlerinin 0,000 olduğu görülmektedir. Bu değer 0,05’ten daha düşük olması, örneklem dağılımının normal dağılıma sahip olmadığını göstermektedir. Dolayısıyla örnekleme ilişkin olarak elde edilen verilere yapılacak testlerin parametrik olmayan testler olması gerekmektedir.

Bu nedenle çalışmamızda parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis H testlerinin uygulanması durumuna gidilmiştir. Mann-Whitney U testi; aralıksız ölçülen iki bağımsız grup arasındaki farklılıkların testi için kullanılır. Bu test bağımsız örnekler için uygulanan t-testlerinin parametrik olmayan

alternatifidir. t – testinde olduğu gibi, Mann-Whitney U testinde de iki grubun medyanları karşılaştırılır. Sürekli değişkenlerin, iki grup içerisinde değerlerini sıralı hale dönüştürür. Böylece iki grup arasındaki sıralamaların farklı olup olmadığını değerlendirir (Kalaycı, 2014: 99). Kruskal-Wallis testi ise; bağımsız iki veya daha fazla örneklem verilerinin ortalamalarının birbirinden anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için kullanılan bir testtir. Bu analiz sürekli değişkenlere sahip üç ya da daha fazla grup için karşılaştırmayı sağlar (Kalaycı, 2014: 106). Araştırmada öğretim grubu, cinsiyet grubu, TMS/TFRS derslerinin alınıp alınmaması grubu ve TMS/TFRS dersinin zorunlu olarak verilip verilmemesi durumunda olan grupların grup sayısı iki olduğu için Mann-Whitney testi uygulanmıştır. Diğer taraftan muhasebeye ilgi düzeyleri ve meslek seçimlerinde grup sayısı ikiden fazla olduğu durumlarda ise Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır.

Anket sorularının cevaplandırılmasında “5’li Likert Ölçeği” esas alınmıştır. Likert ölçeğinde sorular 1-5 arasında sıralanmıştır. Sıralama ise “1=Kesinlikle Katılmıyorum”, “2=Katılmıyorum”, “3=Kararsızım”, “4=Katılıyorum” ve “5=Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde numaralandırılmıştır.

434. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin TMS/TFRS Hakkındaki İlgisi

Düzelelerine, Beklentilerine ve Farkındalıklarına İlişkin Ortalamalar ve Standart Sapmalar

Araştırmaya katılan öğrencilerin 5’li Likert Ölçeği’ne göre Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları hakkındaki farkındalıklarını ölçen sorular ve bu sorulara verilen cevapların ortalamaları ve standart sapmalarına Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin TMS/TFRS İlgili Düzeylerine, Beklentilerine ve Farkındalıklarına İlişkin Ortalamalar ve Standart Sapma Sonuçları

		Katılımcı Sayısı	Ortalama	Standart Sapma
1	Bölümde TMS/TFRS ile ilgili dersler mutlaka verilmelidir.	128	3,8594	1,05543
2	TMS/TFRS dersinin aktarımında ders sorumlularının yeterliliği, ders anlatımında kullanılan yardımcı materyaller ve araç gereçler verimliliği etkilemektedir.	128	4,0625	1,07036
3	TMS/TFRS'ler mesleki anlamda bizim için çok önemli ve gereklidir.	128	3,7656	0,97597
4	TMS/TFRS'ler vergi amaçlı muhasebe yerine bilgi amaçlı muhasebeyi ön plana çıkartmaktadır.	128	3,5078	0,86939
5	TMS/TFRS'ler İngilizce olarak yayımlanan uluslararası muhasebe standartlarının birebir çevirisidir.	128	3,5469	0,95455
6	TMS/TFRS Dünya'da ortak bir muhasebe dilinin ifadesidir.	128	3,4375	1,07036
7	TMS/TFRS konuları ile ilgili ödev, sunum vb. araştırmalar yaptım.	128	2,1563	1,23873
8	TMS/TFRS konuları ile tekdüzen hesap planı karşılaştırması yapabiliyim.	128	2,7344	1,16026
9	TMS/TFRS konularıyla ilgili derslerin eğitimini aldım.	128	3,2422	1,48348
10	TMS/TFRS'de finansal tabloların düzenlenme şekli ve isimleri değişmektedir.	128	3,5938	,99160
11	TMS/TFRS'lere göre hazırlanan bilanço (finansal durum) ve gelir tablosu daha ayrıntılı ve karşılaştırılabilir bilgi sağlar.	128	3,6406	0,92842
12	TMS/TFRS'ler finansal tabloların oluşturulmasında tekdüzelik sağlar.	128	3,3438	1,03054
13	TMS/TFRS ifadelerinin ne olduğu konusunda bilgi sahibiyim.	128	3,3906	1,28120
14	Türkiye Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri ile TMS/TFRS arasındaki farklar hakkında bilgi sahibiyim.	128	3,1641	1,12086
15	TMS/TFRS'ler büyük işletmeler ve KOBİ'ler için ayrı olarak yayınlanmaktadır.	128	3,1406	0,77087
16	Ülkemizde birçok şirket TMS/TFRS'yi uygulamaya	128	3,3750	0,86943

	hazırlanmaktadır.			
17	TMS/TFRS işletmenin paydaşlarını (yatırımlar, hissedarlar gibi) etkilemektedir.	128	3,4531	0,79228
18	TMS/TFRS'ye ilgi duyuyorum.	128	2,9063	1,05321
19	Bölümde TMS/TFRS ile ilgili daha fazla ders açılacak olursa, bu dersleri alırım/seçerim.	128	3,5234	1,07926
20	Öğretim elemanının dersi sevdirmesi ve uygulamaya yönelik ders işleme başarımları olumlu etkilemektedir.	128	4,5156	0,89605

44. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin TMS/TFRS Hakkındaki İlgi Düzeylerine İlişkin Olarak Yapılan Analizler

Bu kısımda araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin muhasebe alanına ilgi düzeyleri, TMS/TFRS konusundaki mevcut durumlarına ilişkin olarak sorulan sorulara verilen cevapların analizleri, öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeylerine ilişkin oluşturulan hipotezler ve bu hipotezlerin yorumları ele alınmıştır.

Aşağıda yer alan Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin muhasebe alanına ilgi düzeylerinin %11'inin (14 kişi) çok yüksek, %27,3'ünün (35 kişi) yüksek, %47,7'sinin (61 kişi) orta, %11,7'sinin (15 kişi) düşük ve %2,3'ünün (3 kişi) ise çok düşük olduğu test edilmiştir. Bu sonuçlardan anlaşıldığı üzere öğrencilerin %86'sının muhasebeye olan ilgi düzeylerinin çok yüksek, yüksek ve orta seviyede olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin Muhasebe Alanına İlgi Düzeyleri

		Frekans	Yüzde (%)
Muhasebe Alanına İlgi Düzeyiniz?	Çok Yüksek	14	11
	Yüksek	35	27,3
	Orta	61	47,7
	Düşük	15	11,7
	Çok Düşük	3	2,3
Toplam		128	100,0

Aşağıda yer alan Tablo 7 incelediğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %94,5'i (121 kişi) TMS/TFRS kavramlarını duyduğunu ifade ederken, %5,5'i (7 kişi) bu kavramları duymadıklarını ifade etmiştir. TMS/TFRS kavramlarını duymuş olan 121 öğrenciye bu kavramları nereden duydukları sorulmuştur. Bunların %70,2'si (85 kişi) bu kavramları TMS/TFRS'ye ilişkin olarak aldıkları dersten, %13,2'si (16 kişi) internetten, %5,8'i (7 kişi) haberler/medyadan ve %10,8'i (13 kişi) ise diğer şeylerden (gazete vb.gibi) duyduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 7. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin TMS/TFRS Kavramlarını Duyup–Duymadıkları, Duydularsa Nereden Duydukları

		Frekans	Yüzde
TMS/TFRS kavram(lar)ını duyduunuz mu?	Evet	121	94,5
	Hayır	7	5,5
Toplam		128	100,0
TMS/TFRS kavramlarını nereden duyduunuz?	TMS/TFRS'ye ilişkin olarak aldığım dersten	85	70,2
	İnternet	16	13,2
	Haberler/Medya	7	5,8
	Diğer	13	10,8
	Toplam	121	100,0

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeylerine ilişkin olarak oluşturulan hipotezler Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin TMS/TFRS Hakkındaki İlgü Düzeylerine İlişkin Olarak Oluşturulan Hipotezler

H1	<p>H₀: Öğrencilerin bağılı buldukları öğretim programları ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.</p> <p>H_a: Öğrencilerin bağılı buldukları öğretim programları ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.</p>
H2	<p>H₀: Öğrencilerin cinsiyetleri ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.</p> <p>H_a: Öğrencilerin cinsiyetleri ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.</p>
H3	<p>H₀: Öğrencilerin muhasebe alanına olan ilgi düzeyleri ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.</p> <p>H_a: Öğrencilerin muhasebe alanına olan ilgi düzeyleri ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.</p>
H4	<p>H₀: Öğrencilerin meslek seçimi ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.</p> <p>H_a: Öğrencilerin meslek seçimi ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.</p>
H5	<p>H₀: TMS/TFRS dersi alan öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeyleri ile bu dersi almayan öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.</p> <p>H_a: TMS/TFRS dersi alan öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeyleri ile bu dersi almayan öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.</p>
H6	<p>H₀: TMS/TFRS derslerinin zorunlu olmasını isteyen öğrencilerin TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri ile bu derslerin zorunlu olmasını istemeyen öğrencilerin TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.</p> <p>H_a: TMS/TFRS derslerinin zorunlu olmasını isteyen öğrencilerin TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri ile bu derslerin zorunlu olmasını istemeyen öğrencilerin TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.</p>

a) H1 Hipotezinin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H₀: Öğrencilerin bağlı oldukları öğretim programları ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H_a: Öğrencilerin bağlı oldukları öğretim programları ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Aşağıda yer alan Tablo 9 incelendiğinde, H1 hipotezinde öğrencilerin bağlı oldukları öğretim programları dikkate alınarak TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri ölçülmüştür. H1 hipotezi 0,05 anlamlılık düzeyinde test edilmiş, Asymp. Sig. Değeri (P)>0,05 olduğundan H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Dolayısıyla birinci öğretim öğrencisi ile ikinci öğretim öğrencisi arasında TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeylerinde anlamlı bir farklılığın olmadığı ifade edilebilir.

Tablo 9. Öğrencilerin Bağlı Buldukları Öğretim Programları ile TMS/TFRS'ye Olan İlgi Düzeyleri Konusunda Mann-Whitney U Testi Analizleri

İlgi Düzeyi Soruları	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asym. Sig. (2-tailed)
S7	1840,500	4383,000	-1,006	0,314
S8	2037,000	4186,500	-0,015	0,988
S9	1989,000	4335,000	-0,523	0,800
S13	1991,500	4337,500	-0,241	0,810
S18	1985,500	3815,500	-0,271	0,787
S19	1903,000	3733,000	-0,685	0,493

*p<0,01 (%1) Anlamlılık Düzeyi, **p<0,05 (%5) Anlamlılık Düzeyi

b) H2 Hipotezinin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H₀: Öğrencilerin cinsiyetleri ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H_a: Öğrencilerin cinsiyetleri ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Aşağıda yer alan Tablo 10 incelendiğinde, H2 hipotezinde öğrencilerin cinsiyetleri dikkate alınarak TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri ölçülmüştür. H2 hipotezi 0,05 anlamlılık düzeyinde test edilmiş, Asymp. Sig. Değeri (P)>0,05 olduğundan H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin cinsiyetleriyle TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı ifade edilebilir.

Tablo 10. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile TMS/TFRS'ye Olan İlgi Düzeyleri Konusunda Mann-Whitney U Testi Analizleri

İlgi Düzeyi Soruları	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asym. Sig. (2-tailed)
S7	1729,000	4144,000	-1,547	0,122
S8	2011,000	4426,000	-0,121	0,903
S9	1722,500	3492,500	-1,556	0,120
S13	2019,500	3789,500	-0,80	0,937
S18	1997,000	4412,000	-0,191	0,848
S19	1927,000	3697,000	-0,543	0,587

*p<0,01 (%1) Anlamlılık Düzeyi, **p<0,05 (%5) Anlamlılık Düzeyi

c) H3 Hipotezinin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H₀: Öğrencilerin muhasebe alanına olan ilgi düzeyleri ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H_a: Öğrencilerin muhasebe alanına olan ilgi düzeyleri ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Aşağıda yer alan Tablo 11 incelendiğinde, muhasebeye ilgisi çok yüksek ve yüksek olan öğrenciler ile muhasebeye ilgisi orta ve düşük olan öğrenciler arasında TMS/TFRS'ye ilgi düzeyi konusunda S18 ve S19 değişkeni %1 ve S8 değişkeni ise %5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olduğu test edilmiştir. Dolayısıyla muhasebeye ilgisi olan öğrencilerin TMS/TFRS konularına ilgi duyduğunu (S18), işletme bölümünde TMS/TFRS ile ilgili daha fazla ders açılacak olursa bu dersleri almak istediğini (S19), TMS ile TFRS konuları ile tek düzen hesap planı karşılaştırmayı yapabilmesi (S8) gibi önemli farklılıkların

olduğunu ve H_0 hipotezinin reddedildiğini göstermektedir. Diğer değişkenler açısından muhasebeye ilgisi yönüyle anlamlı farklılıklar söz konusu değildir. Bu farklılıkların nedenleri muhasebeye ilgisi yüksek olan öğrencilerin TMS/TFRS konularında daha bilgili olmak istedikleri veya gelecekte muhasebe mesleğini icra edeceği düşüncesiyle ilgisinin arttığı söylenilebilir.

Tablo 11. Öğrencilerin Muhasebeye Olan İlgi Düzeyleri İle TMS/TFRS'ye Olan İlgi Düzeyleri Konusunda Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

İlgi Düzeyi Soruları	Chi-Square	Df	Asymp. Sig
S7	5,384	4	0,250
S8	12,059	4	0,017**
S9	3,646	4	0,456
S13	6,084	4	0,193
S18	23,886	4	0,000*
S19	27,285	4	0,000*

* $p < 0,01$ (%1) Anlamlılık Düzeyi, ** $p < 0,05$ (%5) Anlamlılık Düzeyi

d) H_4 Hipotezinin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H_0 : Öğrencilerin meslek seçimi ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H_a : Öğrencilerin meslek seçimi ile TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Aşağıda yer alan Tablo 12 incelendiğinde meslek seçimleri birbirinden farklı olan öğrencilerin TMS/TFRS'ye ilgi düzeyi konusunda S18 değişkeni için %5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu test edilmiştir. Bu da öğrencilerin TMS/TFRS konularına ilgi duyduğunu (S18) ifade ederek önemli farklılıkların olduğunu ve H_0 hipotezinin reddedildiğini göstermektedir. Diğer değişkenler açısından muhasebeye ilgisi yönüyle anlamlı farklılıklar söz konusu değildir. Bu farklılığın nedenleri, öğrencinin TMS/TFRS konularına ilgisinin olduğu, TMS/TFRS konularıyla ilgili derslerin verilmesi durumunda almakta istekli olduklarını ifade ederek TMS/TFRS konusunda bilgisini derinleştirmek istediği veya gelecekte icra edeceği mesleğinde faydalı olacağını düşünmesi söylenilebilir.

Tablo 12. Öğrencilerin Meslek Seçimi İle TMS/TFRS'ye Olan İlgili Düzeyleri Konusunda Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

İlgili Düzey Soruları	Chi-Square	Df	Asymp. Sig
S7	4,505	4	0,342
S8	4,282	4	0,369
S9	3,007	4	0,557
S13	3,677	4	0,451
S18	10,376	4	0,035**
S19	8,011	4	0,091

***p<0,01 (%1) Anlamlılık Düzeyi, **p<0,05 (%5) Anlamlılık Düzeyi**

e) *H5 Hipotezinin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması*

H₀: TMS/TFRS dersi alan öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeyleri ile bu dersi almayan öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H_a: TMS/TFRS dersi alan öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeyleri ile bu dersi almayan öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Aşağıda yer alan Tablo 13 incelendiğinde, TMS/TFRS dersi alan öğrencilerin TMS/TFRS'ye ilgi düzeyleri bu dersi almayan öğrencilere göre S7, S8, S9, S13 ve S18 değişkenleri %1 anlamlılık düzeyine göre anlamlı farklılıkların olduğu test edilmiştir. Dolayısıyla, öğrenciler arasında TMS/TFRS konuları ile ilgili ödev, sunum vb. araştırmalar yaptığını (S7), TMS/TFRS konuları ile tekdüzen hesap planı karşılaştırması yapabildiklerini (S8), TMS ile TFRS konularıyla ilgili dersleri aldıklarını (S9), TMS/TFRS ifadelerinin ne olduğu konusunda bilgi sahibi olduklarını (S13) ve TMS/TFRS'ye ilgi duyduklarını (S18) ifade ederek önemli farklılıkların olduğunu ve H₀ hipotezinin reddedildiğini göstermektedir. Diğer değişken açısından muhasebeye ilgisi yönüyle anlamlı bir farklılığın söz konusu olmadığı söylenebilir.

Tablo 13. TMS/TFRS Dersi Alan Öğrenciler İle Bu Dersi Almayan Öğrenciler Arasında TMS/TFRS'ye Olan İlgil Düzeyleri Konusunda Mann-Whitney U Testi Sonuçları

İlgil Düzeyi Soruları	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asym. Sig. (2-tailed)
S7	1214,500	2249,500	-0,3441	0,001*
S8	842,000	1877,000	-0,5305	0,000*
S9	435,000	1470,000	-0,7437	0,000*
S13	636,000	1671,000	-0,6392	0,000*
S18	1092,000	2127,000	-0,4026	0,000*
S19	1548,000	2583,000	-0,1670	0,095

* $p < 0,01$ (%1) Anlamlılık Düzeyi, ** $p < 0,05$ (%5) Anlamlılık Düzeyi

f) H6 Hipotezinin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H₀: TMS/TFRS derslerinin zorunlu olmasını isteyen öğrencilerin TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri ile bu derslerin zorunlu olmasını istemeyen öğrencilerin TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H_a: TMS/TFRS derslerinin zorunlu olmasını isteyen öğrencilerin TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri ile bu derslerin zorunlu olmasını istemeyen öğrencilerin TMS/TFRS'ye olan ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Aşağıda yer alan Tablo 14 incelendiğinde TMS/TFRS dersinin zorunlu olmasını isteyen öğrencilerin TMS/TFRS'ye ilgi düzeylerinin bu dersin zorunlu olmasını istemeyen öğrencilere göre S18 ve S19 değişkeni %1 ve S9 değişkeni %5 anlamlılık düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıkların olduğu test edilmiştir. Dolayısıyla, öğrenciler arasında TMS ile TFRS konularıyla ilgili dersleri aldıklarını (S9), TMS/TFRS'ye ilgi duyduklarını (S18) ve bölümde TMS/TFRS ile ilgili daha fazla ders verilecek olsa bu dersleri alacaklarını/seçeceklerini (S19) ifade ederek önemli farklılıkların olduğunu ve H₀ hipotezinin reddedildiğini göstermektedir. Diğer değişkenler açısından muhasebeye ilgisi yönüyle anlamlı bir farklılığın söz konusu olmadığı söylenebilir. Bu farklılığın nedenleri, TMS/TFRS dersini seçmeli olarak alan öğrencinin bu konuların gelecekte iş hayatında gerekli olacağını düşünerek zorunlu ders olmasını istiyor olabilir.

Tablo 14. TMS/TFRS Derslerinin Zorunlu Olmasını İsteyen Öğrenciler İle İstemeyen Öğrencilerin TMS/TFRS'ye Olan İlgisi Üzerinde Mann-Whitney U Testi Sonuçları

İlgili Düzeyi Soruları	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asym. Sig. (2-tailed)
S7	894,000	1125,000	-0,1559	0,119
S8	875,000	1106,000	-0,1657	0,097
S9	814,000	1045,000	-0,2072	0,038**
S13	901,500	1132,500	-0,1486	0,137
S18	515,500	746,500	-0,4070	0,000*
S19	447,000	678,000	-0,4560	0,000*

*p< %1 (0,01) Anlamlılık Düzeyi, **p< %5 (0,05) Anlamlılık Düzeyi

45. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin TMS/TFRS Hakkındaki Beklentilerine İlişkin Olarak Yapılan Analizler

Bu kısımda araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin TMS/TFRS ile ilgili beklentilerine ilişkin sorular sorularak öğrencilerin TMS/TFRS dersinin içerikleriyle ilgili beklentilerini ifade eden ve bu dersi almakla sağlayacağı yararları yönelik yapılan analizlere yer verilmiştir.

Aşağıda yer alan Tablo 15 incelediğinde katılımcıların %64,8'inin (83 kişi) TMS/TFRS dersini aldığı, %35,2'sinin (45 kişi) ise almadığı görülmektedir. Ayrıca “işletme bölüm derslerinde TMS/TFRS dersinin zorunlu olarak verilmesini ister misiniz?” sorusuna verilen cevapların %83,6'sı (107 kişi) evet cevabını verirken %16,4'ü (21 kişi) ise hayır cevabını vermiştir. Evet cevabı veren 107 kişiye “TMS/TFRS ile ilgili bölüm derslerinde nasıl bir değişiklik yapılmasını istersiniz?” sorusu sorulmuştur. Ayrı bir ders olarak konulmasını isteyenlerin oranı %48,6 (52 kişi) iken, muhasebe derslerindeki ağırlığının artırılması %24,3'lük (26 kişi) bir dilimi oluşturmaktadır. Sertifika programları veya seminerler düzenlenmeli cevabı verenler ise %27,1'ini (29 kişi) kapsamaktadır.

Katılımcılara yöneltilen bir başka soru ise “ TMS/TFRS öğrenmede “.....” yöntemin yardımcı olacağını düşünüyorum” sorusu sorulmuştur. Bir ders ortamında hocanın anlatmasını isteyenlerin oranı %45,3 (58 kişi) iken, TMS/TFRS'yi uygulayan işletmelerin muhasebe kayıtlarının incelenmesi cevabını verenler

%21,9'unu (28 kişi) kapsamaktadır. TMS/TFRS hakkında uzman kişiler tarafından verilen seminerlere katılma oranı ise %32,8 (42 kişi) olarak ifade etmişlerdir. Diğer bir soru ise 5'li likert sorusu şeklinde "Öğretim elemanın dersi sevdirmesi ve uygulamaya yönelik ders işlemesi başarımı olumlu etkilemektedir" görüşü şeklinde sorulan soruya verilen cevapların dağılımı; %3,1'inin (4 kişi) kesinlikle katılmadığını, %1,6'mın (2 kişi) katılmadığını, %3,9'unun (5 kişi) kararsız olduğunu, % 23,4'ünün (30 kişi) katıldığını ve %68'inin (87 kişi) ise kesinlikle katıldığını belirtmişlerdir. Buradan anlaşıldığı üzere öğrencilerin %91,4'ünün (117 kişi) bu görüşe katıldıklarını belirterek beklentilerini dile getirmişlerdir. Öğrencilere sorulan bir başka likert sorusu ise "Bölümde TMS/TFRS ile ilgili dersler mutlaka verilmelidir" görüşü şeklinde sorulan soruya verilen cevapların dağılımı; %7'sinin (9 kişi) kesinlikle katılmadığını, %1,6'sının (2 kişi) katılmadığını, %16'sının (21 kişi) kararsız olduğunu, %48,4'ünün (62 kişi) katıldığını ve %26,6'sının (34 kişi) ise kesinlikle katıldıklarını ifade ederek beklentilerini ifade etmişlerdir.

Tablo 15. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin TMS/TFRS Derslerinin İçeriklerine Verilen Cevapların Dağılımı

		Frekans	Yüzde
TMS/TFRS üzerine ders alıyormusunuz?	Evet	83	64,8
	Hayır	45	35,2
	Toplam	128	100
İşletme bölüm derslerinde TMS/TFRS derslerine zorunlu olarak yer verilmesini ister misiniz?	Evet	107	83,6
	Hayır	21	16,4
	Toplam	128	100
TMS/TFRS ile ilgili bölüm derslerinde nasıl bir değişiklik yapılması yararlı olur?	TMS/TFRS olarak ayrı bir ders olarak konulmalı.	52	48,6
	Muhasebe derslerinde işlenen konularla ilgili TMS/TFRS'lere daha fazla yer verilmeli.	26	24,3
	TMS/TFRS ile ilgili sertifika programı veya seminerler düzenlenmeli.	29	27,1
	Toplam	107	100
TMS/TFRS öğrenmede “.....”yönteminin yardımcı olacağını düşünüyorum.	Bir ders ortamında hocanın anlatması	58	45,3
	TMS/TFRS'yi uygulayan işletmelerin muhasebe kayıtlarının incelenmesi	28	21,9
	TMS/TFRS hakkında uzman kişiler tarafından verilen seminerlere katılma	42	32,8
	Toplam	128	100,0
Öğretim elemanının dersi sevdirmesi ve uygulamaya yönelik ders işleme başarımları olumlu etkilemektedir.	Kesinlikle Katılmıyorum.	4	3,1
	Katılmıyorum.	2	1,6
	Kararsızım.	5	3,9
	Katılıyorum.	30	23,4
	Kesinlikle Katılıyorum.	87	68,0
Toplam	128	100,0	
Bölümde TMS/TFRS ile ilgili dersler mutlaka verilmelidir.	Kesinlikle katılmıyorum.	9	7,0
	Katılmıyorum.	2	1,6
	Kararsızım.	21	16,4
	Katılıyorum.	62	48,4
	Kesinlikle Katılıyorum.	34	26,6
Toplam	128	100,0	

Aşağıda yer alan Tablo 16 incelendiğinde, 128 kişiye TMS/TFRS dersini almakla ne gibi yarar sağlayacağına ilişkin beklentilerini ölçmeye yönelik soru sorulmuştur. Öğrencilerin %19,5'i (25 kişi) gireceği iş sınavlarında faydalı olacağını düşünürken, %34,4'ü (44 kişi) muhasebe bilgisini derinleştirmeyi istediğini ve %46,1'i (59 kişi) ise gelecekte iş hayatında faydalı olacağını ifade etmişlerdir. Buradan anlaşıldığı üzere öğrencilerin %50'ye yakınının gelecekte yapmak istediği mesleğinde TMS/TFRS'lerin faydalı olacağı düşüncesindedir.

Tablo 16. TMS/TFRS Dersini Almakla Sağlayacağı Yararla İlgili Beklentilerine İlişkin Verilen Cevapların Dağılımı

		Frekans	Yüzde (%)
TMS/TFRS hakkında bilgi sahibi olmak istiyorum. Çünkü.....	Gireceğim iş sınavlarında faydalı olacak.	25	19,5
	Muhasebe bilgimi güncellemiş olacağım.	44	34,4
	Gelecekte işimde faydalı olacağımı düşünüyorum	59	46,1
	Toplam	128	100,0

46. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin TMS/TFRS Hakkındaki Farkındalıklarına İlişkin Yapılan Analizler

Bu kısımda araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki farkındalıklarına ilişkin olarak hazırlanan hipotezlere ve bu hipotezlerin analizlerine ve yorumlarına yer verilmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki farkındalıklarına ilişkin olarak hazırlanan hipotezler aşağıda Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17. Öğrencilerin TMS/TFRS Hakkındaki Farklılıklarına İlişkin Olarak Oluşturulan Hipotezler

H1	<p>H₀: Öğrencilerin bağlı buldukları öğretim programları ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.</p> <p>H_a: Öğrencilerin bağlı buldukları öğretim programları ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.</p>
H2	<p>H₀: Öğrencilerin cinsiyetleri ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.</p> <p>H_a: Öğrencilerin cinsiyetleri ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.</p>
H3	<p>H₀: Öğrencilerin muhasebe alanına olan ilgi düzeyleri ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.</p> <p>H_a: Öğrencilerin muhasebe alanına olan ilgi düzeyleri ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.</p>
H4	<p>H₀: Öğrencilerin meslek seçimi ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.</p> <p>H_a: Öğrencilerin meslek seçimi ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.</p>
H5	<p>H₀: TMS/TFRS dersi alan öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri ile TMS/TFRS dersi almayan öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.</p> <p>H_a: TMS/TFRS dersi alan öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri ile TMS/TFRS dersi almayan öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.</p>
H6	<p>H₀: TMS/TFRS derslerinin zorunlu olarak okutulmasını isteyen öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri ile bu derslerin zorunlu olarak okutulmasını istemeyen öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.</p> <p>H_a: TMS/TFRS derslerinin zorunlu olarak okutulmasını isteyen öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri ile bu derslerin zorunlu olarak okutulmasını istemeyen öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.</p>

a) H1 Hipotezinin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H₀: Öğrencilerin bağlı buldukları öğretim programları ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H_a: Öğrencilerin bağlı buldukları öğretim programları ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Aşağıda yer alan Tablo 18 incelendiğinde, H1 hipotezinde öğrencilerin bağlı buldukları öğretim programları dikkate alınarak TMS/TFRS farkındalık düzeyleri ölçülmüştür. H1 hipotezi 0,05 anlamlılık düzeyinde test edilmiş, Asymp. Sig. Değeri (P)>0,05 olduğundan H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Dolayısıyla birinci öğretim öğrencisi ile ikinci öğretim öğrencisi arasında TMS/TFRS farkındalık düzeylerinde anlamlı bir farklılığın olmadığı ifade edilebilir.

Tablo 18. Öğrencilerin Öğretim Programları ile TMS/TFRS Farkındalık Düzeyleri Konusunda Mann-Whitney U Testi Analizleri

Farkındalık Soruları	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asym. Sig. (2-tailed)
S2	1958,000	3788,000	-0,423	0,672
S3	1901,000	3731,000	-0,699	0,485
S4	1813,000	3643,000	-1,164	0,245
S5	1898,000	4244,000	-0,714	0,475
S6	1905,500	3735,500	-0,669	0,503
S10	1839,500	3669,500	-0,1010	0,312
S11	1929,000	4275,000	-0,565	0,572
S12	1719,500	4065,500	-1,612	0,107
S14	1945,000	4291,000	-0,473	0,636
S15	2004,000	4350,000	-0,193	0,847
S16	1749,000	4095,000	-1489	0,137
S17	1606,500	3952,500	-2,257	0,241

*p<0,01 %1 Anlamlılık Düzeyi, **p<0,05 %5 Anlamlılık Düzeyi

b) H2 Hipotezinin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H₀: Öğrencilerin cinsiyetleri ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H_a: Öğrencilerin cinsiyetleri ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Aşağıda yer alan Tablo 19 incelendiğinde, H2 hipotezinde öğrencilerin cinsiyetleri dikkate alınarak TMS/TFRS farkındalık düzeyleri ölçülmüştür. H2 hipotezi 0,05 anlamlılık düzeyinde test edilmiş, Asymp Sig. Değeri (P)>0,05 olduğundan H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin cinsiyetleriyle TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı ifade edilebilir.

Tablo 19. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile TMS/TFRS Farkındalık Düzeyleri Konusunda Mann-Whitney U Testi Analizleri

Farkındalık Soruları	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asym. Sig. (2-tailed)
S2	1975,000	3745,000	-0,313	0,755
S3	1809,000	3579,000	-1,140	0,254
S4	1795,000	3565,000	-1,234	0,217
S5	1843,500	3613,500	-0,966	0,334
S6	1760,000	3530,000	-1,372	0,170
S10	1795,500	3565,500	-1,211	0,226
S11	1844,500	3614,500	-0,973	0,330
S12	1862,500	4277,500	-,0871	0,384
S14	1845,000	4260,00	-0,950	0,342
S15	1875,500	4290,500	-0,861	0,389
S16	1831,000	4246,000	-1,047	0,295
S17	1807,500	4222,500	-1,188	0,235

*p<0,01 %1 Anlamlılık Düzeyi, **p<0,05 %5 Anlamlılık Düzeyi

c) H3 Hipotezinin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H₀: Öğrencilerin muhasebe alanına olan ilgi düzeyleri ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H_a: Öğrencilerin muhasebe alanına olan ilgi düzeyleri ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Aşağıda yer alan Tablo 20 incelendiğinde, H3 hipotezinde öğrencilerin muhasebeye olan ilgi düzeyleri dikkate alınarak TMS/TFRS farkındalık düzeyleri ölçülmüştür. H3 hipotezi 0,05 anlamlılık düzeyinde test edilmiş, Asymp. Sig. Değeri (P)>0,05 olduğundan H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin muhasebeye olan ilgi düzeyleri ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı ifade edilebilir.

Tablo 20. Öğrencilerin Muhasebeye Olan İlgi Düzeyleri İle TMS/TFRS Farkındalık Düzeyleri Konusunda Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Farkındalık Soruları	Chi-Square	Df	Asymp. Sig.
S2	3,411	4	0,492
S3	1,816	4	0,769
S4	1,699	4	0,791
S5	1,016	4	0,907
S6	2,256	4	0,689
S10	7,075	4	0,132
S11	5,661	4	0,226
S12	7,097	4	0,131
S14	4,627	4	0,328
S15	0,723	4	0,949
S16	7,120	4	0,130
S17	0,631	4	0,631

***p<0,01 %1 Anlamlılık Düzeyi, **p<0,05 %5 Anlamlılık Düzeyi**

d) H4 Hipotezinin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H₀: Öğrencilerin meslek seçimi ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H_a: Öğrencilerin meslek seçimi ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Aşağıda yer alan Tablo 21 incelendiğinde, H4 hipotezinde öğrencilerin meslek seçimleri ile muhasebeye olan ilgi düzeyleri dikkate alınarak TMS/TFRS farkındalık düzeyleri ölçülmüştür. H4 hipotezi 0,05 anlamlılık düzeyinde test edilmiş, Asymp. Sig. Değeri (P)>0,05 olduğundan H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin meslek seçimleri ile TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı ifade edilebilir.

Tablo 21. Öğrencilerin Meslek Seçimi İle TMS/TFRS Farkındalık Düzeyleri Konusunda Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Farkındalık Soruları	Chi-Square	Df	Asymp. Sig.
S2	2,218	4	0,696
S3	5,135	4	0,274
S4	1,930	4	0,749
S5	1,981	4	0,739
S6	1,191	4	0,880
S10	6,444	4	0,168
S11	5,338	4	0,254
S12	1,738	4	0,784
S14	6,129	4	0,190
S15	2,293	4	0,682
S16	4,813	4	0,307
S17	2,335	4	0,674

*p<0,01 %1 Anlamlılık Düzeyi, **p<0,05 %5 Anlamlılık Düzeyi

e) H5 Hipotezinin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H₀: TMS/TFRS dersi alan öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri ile TMS/TFRS dersi almayan öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H_a: TMS/TFRS dersi alan öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri ile TMS/TFRS dersi almayan öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Aşağıda yer alan Tablo 22 incelendiğinde, TMS/TFRS dersi alan öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri bu dersi almayan öğrencilere göre S3, S10, S11, S12, S14, S15, S16, S17 değişkenleri %1 ve S5 değişkeni %5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılıkların olduğu test edilmiştir. Dolayısıyla, öğrenciler arasında TMS/TFRS'ler mesleki anlamda çok önemli ve gerekli olduğu (S3), TMS/TFRS'de finansal tabloların düzenlenme şekli ve isimlerinin değiştiğinin farkında olduklarının (S10), TMS/TFRS'lere göre hazırlanan bilanço (finansal durum) ve gelir tablosu daha ayrıntılı ve karşılaştırılabilir bilgi sağladığının (S11), TMS/TFRS'ler finansal tabloların oluşturulmasında tezdüzelik sağladığının (S12), Türkiye Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri ile TMS/TFRS arasındaki farklar hakkında bilgi sahibi olduklarının (S14), TMS/TFRS'ler büyük işletmeler ve KOBİ'ler için ayrı olarak yayımlandığının farkında olduklarının (S15), ülkemizde birçok şirket TMS/TFRS'yi uygulamaya hazırlandığının bilincinde olduklarının (S16) ve TMS/TFRS işletmenin paydaşlarını (yatırımcılar, hissedarlar gibi) etkilediği (S17) konusunda önemli farklılıkların olduğunu ve H₀ hipotezinin reddedildiğini göstermektedir. Diğer değişkenler açısından TMS/TFRS dersini alan ile bu dersi almayan arasında anlamlı bir farklılığın söz konusu olmadığı söylenebilir. Bu farklılığın nedenleri öğrencilerin TMS/TFRS hakkında bilgili olduklarını ve TMS/TFRS dersini veren öğretim üyesinin dersi aktarma konusunda başarılı olduğu söylenebilir.

Tablo 22. TMS/TFRS Dersi Alan Öğrenciler İle Bu Dersi Almayan Öğrenciler Arasında TMS/TFRS Farkındalık Düzeyleri Konusunda Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Farkındalık Soruları	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asym. Sig. (2-tailed)
S2	1748,000	2783,000	-0,645	0,519
S3	1308,500	2343,500	-2,937	0,003*
S4	1708,000	2743,000	-0,854	0,393
S5	1381,000	2416,000	-2,556	0,011**
S6	1692,000	2727,000	-0,913	0,361
S10	868,000	1903,000	-5,265	0,000*
S11	920,000	1955,000	-5,041	0,000*
S12	984,500	2019,500	-4,641	0,000*
S14	610,000	1645,000	-6,550	0,000*
S15	1401,500	2436,500	-2,617	0,009*
S16	1160,500	2195,500	-3,780	0,000*
S17	1079,500	2114,500	-4,288	0,000*

* $p < 0,01$ %1 Anlamlılık Düzeyi, ** $p < 0,05$ %5 Anlamlılık Düzeyi

f) *H6 Hipotezinin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması*

H_0 : TMS/TFRS derslerinin zorunlu olarak okutulmasını isteyen öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri ile bu derslerin zorunlu olarak okutulmasını istemeyen öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H_a : TMS/TFRS derslerinin zorunlu olarak okutulmasını isteyen öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri ile bu derslerin zorunlu olarak okutulmasını istemeyen öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Aşağıda yer alan Tablo 23'teki veriler incelendiğinde, TMS/TFRS derslerinin zorunlu olmasını isteyen öğrencilerin TMS/TFRS farkındalık düzeyleri bu dersin zorunlu olmasını istemeyen öğrencilere göre S3 değişkenleri %1 anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılıkların olduğu test edilmiştir. Dolayısıyla, öğrenciler arasında işletme bölümünde TMS/TFRS'ler mesleki anlamda

çok önemli ve gerekli olduğu (S3) konusunda önemli farklılığın olduğunu ve H_0 hipotezinin reddedildiğini göstermektedir. Diğer değişkenler açısından TMS/TFRS farkındalık düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir.

Tablo 23. TMS/TFRS Dersinin Zorunlu Olmasını İsteyen Öğrenciler İle Bu Dersin Zorunlu Olmasını İstemeyen Öğrenciler Arasında TMS/TFRS Farkındalık Düzeyleri Konusunda Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Farkındalık Soruları	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asym. Sig. (2-tailed)
S2	996,000	1227,000	-0,887	0,375
S3	694,000	925,000	-2,910	0,004*
S4	1067,000	1298,000	-0,390	0,696
S5	904,500	1135,500	-1,484	0,138
S6	994,500	1225,500	-0,865	0,387
S10	955,500	1186,500	-1,141	0,254
S11	1044,500	1275,500	-0,542	0,588
S12	1120,000	1351,000	-0,024	0,981
S14	1011,500	1242,500	-0,752	0,452
S15	1073,500	6851,500	-0,362	0,717
S16	1073,000	6851,000	-0,348	0,728
S17	1062,000	1293,000	-0,432	0,666

* $p < 0,01$ %1 Anlamlılık Düzeyi, ** $p < 0,05$ %5 Anlamlılık Düzeyi

5. SONUÇ

Küreselleşen dünyada ülkeler arasındaki yakınlaşmalar, yaşanan politik ve ekonomik değişiklikler ve paranın hızla el değiştirmesi işletmelerin ulusal sınırları aşarak yeni yatırım alanları bulmalarını sağlamıştır. Küreselleşmeyle birlikte uluslararası alanda faaliyet göstermeye başlayan şirketler faaliyette buldukları ülkelerin ekonomik sistemleri, kültürel faktörler, işletmelerin ortaklık anlayışı, muhasebe mesleğinin örgütlenmesi, finansal raporlama konusunda ülkeler arasındaki farklılıklar gibi nedenlerle muhasebe uygulamalarında farklılıklarla karşılaşmışlardır. Söz konusu farklılıkları ortadan kaldırmayı ve dünya çapında bir “ortak dil” oluşturabilmek için önemli bir adım kabul edilen Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları güncel gelişmeler de dikkate alındığında, bir zorunluluk olarak görülmektedir. Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları'nın etkin bir şekilde uygulanması başta devletler ve uluslararası işletmeler açısından olmak üzere farklı kesimlere önemli faydalar sağlamaktadır. Bu faydaların sağlanabilmesi için ülkelerin muhasebe sistemlerini, Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları'na uyumlu hale getirmelerine ve başarılı bir şekilde uygulayabilmelerine bağlıdır. Ülkemizde uluslararası bu gelişmelerin ışığı altında Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları çalışmaları Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu'nun (TMUDESK) kurulmasıyla başlamıştır. Daha sonra bu Kurul yerine oluşturulan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) ile çalışmalar devam etmiştir. 2011 yılında kurulan Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu ile TMSK'nın görevleri sona ermiş ve 6102 sayılı Kanun ile ülkemizde Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları'ı ve kavramsal çerçeveye uyma zorunluluğu getirilmiştir. Bu gelişmeler doğrultusunda muhasebe meslek mensubu adayı olan üniversitelerin ilgili fakülte öğrencilerinin, Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları'nı uygulayabilecek şekilde eğitim almaları ihtiyacı ortaya çıkarmıştır.

Bu tezde, Balıkesir Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü lisans programı son sınıf öğrencilerinin TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeyleri, beklentileri ve farkındalık düzeyleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Tezin araştırma kısmında öğrencilerin öncelikli olarak muhasebe alanına ilgi düzeyleri tespit edilmeye çalışılmış ve

öğrencilerin yaklaşık %86'sının muhasebe alanına ilgi düzeylerini çok yüksek, yüksek ve orta olarak bulunmuştur. Diğer taraftan öğrencilere TMS/TFRS ile ilgili sorular yöneltilerek konuyla ilgili durumlarını ve beklentilerini belirleme amacı güdülmüştür. Öğrencilere TMS/TFRS kavramlarını daha önceden duydunuz mu, duyduysanız nereden duydukları sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların %94,5'i duyduklarını ve duyanların %70,2'si TMS/TFRS ile ilgili aldıkları dersten duyduklarını ifade etmişlerdir. Daha sonra öğrencilere “TMS/TFRS dersinin zorunlu olarak işletme bölümünde yer verilmesini ister misiniz?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların (107 kişi) 83,6'sı verilmesini isteyerek beklentilerini belirtmişlerdir. Ayrıca zorunlu olarak yer verilmesini isteyen öğrencilere “TMS/TFRS ile ilgili bölüm derslerinde nasıl bir değişiklik yapılmasını istersiniz?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin (52 kişi) %48,6'sı ayrı bir ders olarak okutulmasını istemişlerdir. Buradan da anlaşıldığı üzere Balıkesir Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü öğrencilerinin yarıya yakını işletme bölümünde TMS/TFRS derslerinin ağırlığının artırılmasını isteyerek beklentilerini ortaya koymuşlardır.

Daha sonra araştırmamızda öğrencilerin TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeylerini ve farkındalıklarını ölçmeye yönelik oluşturulan hipotezler test edilmiştir. Test sonuçlarına göre; öğretim programı ve cinsiyet farklılığı ile TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeyleri, açısından anlamlı bir sonuç çıkmazken, muhasebeye olan ilgi düzeyleri, meslek seçimleri TMS/TFRS dersi alan öğrenciler ile bu dersi almayanlar arasında ve TMS/TFRS dersinin işletme bölümünde zorunlu olarak verilmesini isteyenler ile bu dersin verilmesini istemeyenler arasında TMS/TFRS hakkındaki ilgi düzeyleri açısından anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. TMS/TFRS hakkındaki farkındalık düzeyleri açısından ise; öğretim programı, cinsiyet farklılığı, muhasebeye olan ilgi düzeyleri ve meslek seçimi açısından anlamlı bir sonuç çıkmazken, TMS/TFRS dersi alan öğrenciler ile bu dersi almayanlar arasında, TMS/TFRS dersinin işletme bölümünde zorunlu olarak verilmesini isteyenler ile bu dersin verilmesini istemeyenler arasında TMS/TFRS hakkındaki farkındalık düzeyleri açısından anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar beklenen ve oldukça anlamlı sonuçlardır. Çünkü bireyin bir mesleğe ilgisinin yüksek olması ve gelecekte o mesleği icra etmesi doğal olarak alanındaki gelişmeleri daha yakından takip etmesi sonucunu doğuracaktır. Aynı

zamanda bir öğrencinin eğitim başarısı ve derslere eksiksiz olarak katılması verilen eğitimde bilgi düzeyinin diğer öğrencilere göre yüksek olduğu kanısına varılacaktır.

Sonuç olarak, Türkiye’de TMS/IFRS uygulamalarının başarısı için muhasebe meslek mensubu adayı yetiştiren üniversitelerin ilgili fakültelerine ve yüksekokullarına büyük görevler düşmektedir. Muhasebe meslek mensubu adaylarını yetiştiren bu okullarda TMS/IFRS ilişkin derslerin seçmeli olarak değil de zorunlu ders olarak konulması, mevcut ders içeriklerinin TMS/IFRS setini kapsayacak şekilde genişletilmesi ve güncelleştirilmesi, sürekli standartlarla ilgili seminerlerin düzenlenmesi ve öğretim elemanlarının da bu konuda donanımlı olması gerekmektedir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- AKDOĞAN, Nalan. Nejat Tenker. (2010). *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- AKDOĞAN, Nalan. (2007). Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının Uygulanma Süreci: Sorunlar, Çözüm Önerileri. *Mali Çözüm Dergisi İSMMMO Yayın Organı*. Sayı: 80. s. 80-118.
- AKGÜL, Başak Ataman ve Hüseyin Akay. (2003). *Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye’de Uygulama Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma*. Türkmen Kitabevi. 2. Baskı. İstanbul.
- AKTÜRK, Ahmet. (2014). Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarına Uyumu Sürecinde Eğitim Faktörü Üzerine Antalya İlinde Bir Araştırma. *Mali Çözüm Dergisi*. Sayı: 122. s. 63-84.
- ALEXANDER David, Simon Archer. (2009). *International Accounting/Financial Reporting Standards Guide*. Chicago: CCH. s.101.
- ARIKAN, Yahya. (1996). *Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye Uygulaması*. *Mali Çözüm Dergisi*, Sayı: 36. s. 1-11.
- ATMACA, Metin, Hakan Çelenk. (2011). *Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkilerinin Regresyon Analizi İle Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma*. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. Sayı: 49. s.114.
- AYDIN, Sinan. (2007). *Muhasebe Eğitiminin İşletme Beklentilerini Karşılama Derecesinin Ölçülmesi Ve Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarına Uygunluğunun Değerlendirilmesi*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- BAŞPINAR, Ahmet. (2004). *Türkiye’de ve Dünyada Muhasebe Standartlarının Oluşumuna Genel Bir Bakış*. *Maliye Dergisi*, s. 42-57.
- BEYAZITLI, Ercan, Rıfat Nalbantoğlu, Güven Sayılğan, Kadir Gürdal ve Orhan Çelik. (2000). *Küreselleşme, Avrupa Birliği ve Muhasebe Mesleğinde Yeni Ufuklar*. Çağdaş Grup. Siyasal Kitabevi. s.193.
- BİRCAN, Hüda verdi, Yalçın Karagöz, Y. Kasapoğlu. (2003). *Ki-Kare ve Kolmogorov Smirnov Uygunluk Testlerinin Simülasyon İle Elde Edilen Veriler Üzerinde Karşılaştırılması*. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. Sayı: 1. s.69-80.
- BOSTANCI, Serpil. (2002). *Küreselleşen Muhasebede Standartlaşma ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu*. *Mali Çözüm Dergisi*. Sayı: 59. s.1-8.
- CABRERA, Luis. (2008). *Widespread Acceptance of IFRS Continues*. *Accounting and Auditing*. The CPA Jurnal. March.

- CÖMERT, Çağla Ersen. (21-25 Nisan 2010). *Denetim Mesleğinde Eğitimin Rolü ve Mesleğe Giriş Şartı Olarak Eğitim – Mesleğe Girişte Eğitim Şartına Yönelik Türkiye ve Almanya'daki Yasal Düzenlemelerin Karşılaştırılması*. XXIX. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya.
- ÇANKAYA, Fikret ve Engin Dinç. (2009). *Powerpoint ve Klasik Usulde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrenciler Arasındaki Farklılıkların Tespiti: Karadeniz Teknik Üniversitesinde Bir Araştırma*. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı: 17. s. 28 – 52.
- ÇANKAYA, Fikret. (2007). *Uluslararası Muhasebe Uyumunun Ölçülmesine Yönelik Bir Uygulama: Rusya, Çin ve Türkiye Karşılaştırması*. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı: 6. s.127-148.
- ÇANKAYA, Fikret, Zeynep Şahin, Züleyha Yılmaz. (2014). *Orta ve Doğu Karadeniz Bölgesindeki Öğrenci, Akademisyen ve Uygulayıcıların TMS/TFRS Farkındalıkları ve Görüşleri Üzerine Bir Araştırma*. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi. Sayı:16/2. s. 109-135.
- ÇELİK, Ercan. (2012). *Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS)'nin Varlıkların Değerlemesi Hususunda Getirdiği Yenilikler: Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin Bilgi Düzeylerinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma*. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- ÇELİK, Serpil. (2013). *Muhasebe Meslek Mensuplarının Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına Bakış Açılarının Değerlendirilmesine İlişkin Ampirik Bir Çalışma: Niğde Örneği*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Niğde.
- ÇİL KOÇYİĞİT, Seyhan. Bilge Leyli Elitaş, Mahmut Kadir İşgüven. (2016). *Lisans Öğrencilerinin TMS/TFRS Hakkındaki Farkındalıklarına Yönelik Bir Araştırma: Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği*. Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi. Cilt:8. Sayı: 1. s. 59-68.
- DALĞAR, Hüseyin, İsmail Çelik, Mustafa Mortaş. (2011). *Muhasebe Öğrenimi Gören Öğrencilerin TMS/TFRS Hakkındaki Farkındalıklarına Yönelik Bir Araştırma*. Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F.Dergisi. Sayı: 1. 217– 230.1
- DAŞDAN, Abdulkerim. (2008). *Bilgi ve Eğitim Teknolojilerinde Yaşanan Gelişmelerin Muhasebe Eğitimine Etkisi: Türkiye Değerlendirmesi*. Ankara: Baskı Sıramat Ltd. Şti.
- ELİTAŞ, Cemal, Mehtap Karakoç ve Serkan Özdemir. (2011). *Muhasebe Meslek Mensupları Perspektifinden Türkiye Muhasebe Standartları*. World Of IFRS-UFRS Dünyası Dergisi. Sayı: 5. s. 1-13.
- ELİTAŞ, Cemal. (2011). *UFRS (TMS-TFRS) Uygulamaları*, Ankara: Hipotez Yayıncılık
- ERCAN, İlker, İsmet Kan. (2004). *Ölçeklerde Güvenirlilik ve Geçerlik*. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. Sayı: 30 s. 211-216.

- GÖKÇEN, Gürbüz, Başak Ataman Akgül, Cemal Çakıcı. (2006). *Türkiye Muhasebe Standartları Uygulamaları (Uluslararası Muhasebe Standartları ile Uyumlu)*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- GÖKÇEN, Gürbüz, Başak Ataman, Yasin Cebeci, Hakan Cavlak. (2015). *Türkiye’de Devlet Üniversitelerinin Lisans Programlarındaki Muhasebe Standartları Eğitimi Üzerine Bir Araştırma*. Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi. Sayı: 44. s.121-145.
- GÜCENME, Ümit, Aylin Poroy Arsoy. (2006). *Accounting Education in the History of Turkish Republic*. İstanbul. Mali Çözüm Dergisi Özel Sayı. İSMMO Yayını.
- GÜVEMLİ, Oktay. (2000). *Türk Devletleri Muhasebe Tarihi- Tanzimat’tan Cumhuriyet’e*. Cilt.3. İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası Yayını. Süryay, İstanbul.
- GÜVEMLİ, Oktay. (2001). *Türk Devletleri Muhasebe Tarihi- Cumhuriyet Dönemi XX. Yüzyıl*. Cilt.4. İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası Yayını. Süryay, İstanbul.
- HATUNOĞLU, Zeynep. (2006). *Muhasebe Eğitiminde Bilgi Teknolojisi Kullanımının Sunum Kalitesine Olan Etkilerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma*. MUFAD. Sayı: 30. Nisan. s. 190-200.
- Hazine Müsteşarlığı, <http://www.hazine.gov.tr>
- IAESB, IES 1: *Entry Requirements to a Program of Professional Accounting Education*. p. 37-40.
- IAESB, IES 2: *Content of Professional Accounting Education Programs*. p. 41-50.
- IAESB, IES 4: *Professional Values, Ethics and Attitudes*. p. 59-65.
- IAESB, IES 5: *Practical Experience Requirements*, p. 66-72.
- IAESB, IES 6: *Assessment of Professional Capabilities and Competence*, p.73-78.
- IAESB. 2004. IES 7: *Continuing Professional Development: A Program of Lifelong Learning and Continuing Development of Professional Competence*. May, pp.1-12.
- IAESB. 2006. IES 8: *Competence Requirements for Audit Professionals*. July, pp.1-22.
- IAESB. 2007a. *IFAC’s International Accounting Education Standards Board Proposes New Guidance on Practical Experience*. <http://www.ifac.org/MediaCenter/?q=node/view/268>, 11.09.2007
- IAESB. 2007c. *IEPS: Practical Experience Requirements–Initial Professional Development for Professional Accountants, Exposure Draft*. January, p. 1-35.
- IAESB. 2007d. *Introduction to International Education Standards*. <http://www.ifac.org/Education/Resources.php#Publications>. p. 31.

- International Federation of the Accountans. (<http://www.ifac.org/>). [Erişim Tarihi: 12.03.2016].
- İBİŞ, Cemal ve Serdar Özkan. (2006). *Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)'na Genel Bakış*. Mali Çözüm Dergisi. Sayı: 7. s. 25-43.
- KALAYCI, Şeref. (2014). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti. Ankara.
- KALMIŞ, Halis, Berna Burcu, Yılmaz. (2004). *Lisans Seviyesindeki Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu ve Geliştirilmesi İçin Yapılması Gereken Geliştirmeler*. http://www.isletme.istanbul.edu.tr/surekli_yayinlar/tmes2004/bildiri2.doc /15.9.2008
- KARA, Suat. Melek Tuna. Kezban Hitay. (2016). *Üniversitelerde Uluslararası Muhasebe Standartları Eğitimi ve Balıkesir Üniversitesi'nde Bir Araştırma*. Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi. Cilt: 8. Sayı: 1. s. 159-174.
- KARAKAYA DEMİRKUTLU, Fatma. (2014). *İşletme Lisans Öğrencilerinin Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları Hakkındaki İlgi Düzeyleri, Beklentileri ve Farkındalıkları: Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği*. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. Sayı: 16/2. s. 156-174.
- KAYA, Uğur ve Abdulkerim Daştan. (2004). *Türkiye'de Lisans Düzeyinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Öğrenci-Öğretici ve Uygulayıcılar Açısından Değerlendirilmesi*. XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu.
- KGK. (2011). *Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve* (Ankara: KGK).
- KIZIL, Ahmet, Mehmet M. Fidan, Cevdet Kızıl ve İrem Keskin. (2013). *Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları: Uygulamalar Yorumlar, Muhasebeleştirme*. İstanbul: Der Yayınları.
- KOCAMAZ, Hilal. (2012). *Uluslararası Muhasebe Standartlarının Dünyada ve Türkiye'de Oluşum ve Gelişim Süreci*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. Cilt : 2. Sayı: 6. s.105-120.
- KURNAZ, Niyazi. (2012). *Statistical Analysis of the Factors Affecting Accounting Students' Awareness of the TAS(Turkish Accounting Standards) and TFRS (Turkish Financial Reporting Standards)*. British Journal of Science. Vol 4(1). p.142-156.
- KÜÇÜK, Muzaffer. (2012). *Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması Genel Bakış*. Yaklaşım Yayıncılık: Ankara.
- MISIRLIOĞLU, İsmail Ufuk. *UFRS ve BASEL II'nin İşletme Faaliyetleri Üzerindeki Etkileri*, Mali Çözüm Dergisi, Sayı: 76, Haziran-Temmuz 2006, s.22.

- ÖNCÜ, Semra, Hüseyin Aktaş (2004). Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları.(2004). www.isletme.istanbul.edu.tr/surekli_yayinlar/tmes2004/bildiri8.doc / 7.3.
- RUSSELL, Keith A., Kulesza Bud, Albrecht Steve, J. Sack, Robert. (2000). *Charting The Course Through A Perilous Future*. Accounting Education Series. Management Accounting Quarterly. p. 4-11.
- SAĞLAM, Necdet, Salim Şengel ve Bünyamin Öztürk. (2009). UFRS-UMS Uyumlu TMS-Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması. Genişletilmiş Güncelleştirilmiş 3.Baskı. Maliye ve Hukuk Yayınları. Ankara.
- SALVARY, Stanley C.W. (2006). *Fair Value – The Basis of International Financial Reporting Standards: A Conceptual Contradiction of the Relevant Measurement Attribute in Financial Accounting*. International Accounting Standards, Regulations, and Financial Reporting, Greg N. Gregoriou and Mohamed Gaber (Editör) Elsevier, Linacre House, Jordan Hill,USA.
- SAYIN, Şevket, Yasemin Yeğinboy, Fatma Tektüfekçi. (2005). *Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF’nde Öğretim Elemanları Açısından ve Alt Yapı Bakımından Muhasebe Eğitiminin Etkinliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma*. Muhasebe ve finansman Dergisi. Sayı: 26 s. 101–108.
- SÜER, Murat. (2007). *Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- ŞIMGA-MUĞAN, Can, Nazlı HOŞAL-AKMAN. (2004). *Muhasebe Eğitiminde Öğretim ve Öğrenim Yöntemleri ile Ders Başarısı Arasındaki İlişki: Pilot Çalışma*. XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü. Antalya: 19–23 Mayıs. s.19.
- T.C. Resmi Gazete. (2011). 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Sayı: 27846. 14.02.2011.
- TOKAY, Semih Hüseyin ve Ali Deran. (2009). *Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları’nda Gerçeğe Uygun Değer Ölçüsünün Kullanımı*. MÖDAV. Sayı: 11 (1). s. 149-188.
- Türkiye Bankalar Birliği (<https://www.tbb.org.tr/tr>). [Erişim Tarihi: 20.06.2016].
- Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği. (<http://www.tmud.org.tr/pages.asp?id=1>). [Erişim Tarihi 26.01.2016].
- UYAR, Süleyman. (2008). *Uluslararası Eğitim Standartları (IES) ve Akdeniz Üniversitesi’nde Muhasebe Eğitimi*. Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV). Sayı: 1. s. 79-107.
- ÜSTÜNEL, Bülent. *Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu ve Ulusal Finansal Raporlama Standartları*. (<http://archive.ismmmo.org.tr/docs/sempozyum/06Sempozyum/5Oturum/BulentUstunel.pdf>).

- VARICI, İdris ve Fevzi Serkan Özdemir. (2013). *Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Yönelişin Kültür Bağlamında Değerlendirilmesi*. Mali Çözüm Dergisi. Sayı: 119. s. 15-41.
- YANIK, Ahmet, Ferah Yıldız, Ekrem Kara, Nurcan GÜNCE. (2013). *Muhasebe Eğitimi Gören Ön Lisans Öğrencilerinin Muhasebe Standartları Hakkındaki Algıları Üzerine Bir Araştırma*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Sayı: 36. s. 243-252.
- YILDIZ, Ferah, Ahmet Yanık. (2013). *Yükseköğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerin Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları Hakkındaki Algıları: Ampirik Çalışma*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı: 17. s. 205-220.
- YÖK, Bologna Süreci. (<http://bologna.yok.gov.tr/>). [Erişim Tarihi: 10.02.2016].
- YÜKSEL, Onur. (2008). *Uluslararası Finansal Raporlama Standardı III Kapsamında İşletme Birleşmeleri ve Muhasebeleştirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- ZAIĞ, Figen, Aydın Karapınar. (2002). *Muhasebe Eğitiminde Değişim İhtiyacı*. Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi. Sayı: 3. s. 111-134.
- ZAIĞ, Figen, Yıldız Ayanoğlu. (2007). *Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir İnceleme*. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. Sayı: 1. s. 115-136.

EK: ANKET

Sevgili Öğrenciler;

Bu Anket; Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim dalı tarafından yürütülmekte olan “İşletme Lisans Öğrencilerinin Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları Hakkındaki İlgil Düzeyleri, Beklentileri ve Farkındalıkları: Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği” isimli tezin araştırma bölümü ile ilgilidir. Sizden istenilen; elinizdeki ankette bulunan soruları dikkatli bir şekilde okuyarak cevaplamandır. Vereceğiniz cevaplar ve kişisel bilgileriniz gizli tutulacak olup, toplu analiz edilerek sadece araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu araştırma ile ilgili olabilecek herhangi bir konuya ilişkin olarak araştırmacı (Güllüzar TURHAN - gulluzarturhan03@gmail.com) ile iletişim kurmaktan çekinmeyiniz. Yardımlarınız için teşekkürler.

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Muhasebe ve Finansman Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi
Güllüzar Turhan

I.KİŞİSEL BİLGİLER

1. Yaşınız?

a.) 18 – 20 b.) 21 – 23 c.) 24 – 25 d.) 26 ve üzeri

2. Cinsiyetiniz?

a.) Erkek b.)Kadın

3. Öğrenim Durumunuz?

a.) I. Öğretim b.) II. Öğretim

4. Muhasebe alanına ilgi düzeyiniz?

a.) Çok yüksek b.) Yüksek c.) Orta d.) Düşük e.) Çok düşük

5. TMS/TFRS üzerine ders alıyor musunuz?

- a.) Evet b.) Hayır

6. Mezun olduktan sonra yapmak istediğiniz meslek?

- a.) Akademisyenlik
b.) Mali Müşavirlik/Muhasebecilik
c.) Bankacılık
d.) Devlet Kurumlarında Uzmanlık
e.) Memurluk

II.-TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI/TÜRKİYE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI HAKKINDAKİ SORULAR

1.) TMS/TFRS kavramını daha önce duydunuz mu?

- a.) Evet* b.) Hayır

***Cevabınız EVET ise cevaplayınız;**

2.) TMS/TFRS kavramını ilk kez nereden duydunuz?

- a.) TMS/TFRS'ye ilişkin olarak aldığım dersten b.) İnternet c.) Haberler/Medya
d.)Diğer...

3.) İşletme bölüm derslerinde TMS/TFRS dersine zorunlu olarak yer verilmesini ister misiniz?

- a.) Evet* b.) Hayır

Cevabınız EVET ise cevaplayınız:

4.) TMS/TFRS ile ilgili bölüm derslerinde nasıl bir değişiklik yapılması yararlı olur?

a.) TMS/TFRS olarak ayrı bir ders olarak konulmalı.

b.) Muhasebe derslerinde işlenen konularla ilgili TMS/TFRS'lere daha fazla yer verilmeli.

c.) TMS/TFRS ile ilgili sertifika programı veya seminerler düzenlenmeli

5.) TMS/TFRS öğrenmede “.....”yönteminin yardımcı olacağını düşünüyorum.

a.) Bir ders ortamında hocanın anlatması.

b.) TMS/TFRS'yi uygulayan işletmelerin muhasebe kayıtlarının incelenmesi.

c.) TMS/TFRS hakkında uzman kişiler tarafından verilen seminerlere katılma.

6.) TMS/TFRS hakkında bilgi sahibi olmak istiyorum.
Çünkü.....

a.) Gireceğim iş sınavlarında faydalı olacak.

b.) Muhasebe bilgimi güncellemiş olacağım,

c.) Gelecekte işimde faydalı olacağını düşünüyorum.

d.) Diğer.....

**III. ÖĞRENCİLERİN TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI
HAKKINDAKİ İLGİ DÜZEYLERİNİ, BEKLENTİLERİNİ VE
FARKINDALIK DÜZEYLERİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK SORULAR**

İlgi Düzeyi (İ), Beklenti (B) ve Farkındalık (F)	Sorular	(Lütfen uygun seçeneği X ile belirtiniz)	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
B	1	Bölümde TMS/TFRS ile ilgili dersler mutlaka verilmelidir.					
F	2	TMS/TFRS dersinin aktarımında ders sorumlularının yeterliliği, ders aktarımında kullanılan materyaller ve araç gereçler verimliliği etkilemektedir.					
F	3	TMS/TFRS'ler mesleki anlamda bizim için çok önemli ve gereklidir.					
F	4	TMS/TFRS'ler vergi amaçlı muhasebe yerine bilgi amaçlı muhasebeyi ön plana çıkarmaktadır.					
F	5	TMS/TFRS'ler İngilizce olarak yayımlanan uluslararası muhasebe standartlarının birebir çevirisidir.					
F	6	TMS/TFRS Dünya'da ortak bir muhasebe dilinin ifadesidir.					
İ	7	TMS/TFRS konuları ile ilgili ödev, sunum vb. araştırmalar yaptım.					
İ	8	TMS ile TFRS konuları ile tek düzen hesap planı karşılaştırması yapabilirim.					
İ	9	TMS ile TFRS konularıyla ilgili derslerin eğitimini aldım.					
F	10	TMS/TFRS de mali tabloların düzenlenme şekli ve isimleri değişmektedir.					
F	11	TMS/TFRS'lere göre hazırlanan bilanço(finansal durum) ve gelir tablosu daha ayrıntılı ve karşılaştırılabilir bilgi					

		sağlar.					
F	12	TMS/TFRS'ler finansal tabloların oluşturulmasında tekdüzelik sağlar.					
İ	13	TMS/TFRS ifadelerinin ne olduğu konusunda bilgi sahibiyim.					
F	14	Türkiye Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri ile TMS/TFRS arasındaki farklar hakkında bilgi sahibiyim					
F	15	TMS/TFRS'ler büyük işletmeler ve KOBİ'ler için ayrı olarak yayınlanmaktadır.					
F	16	Ülkemizde birçok şirket TMS/TFRS'yi uygulamaya hazırlanmaktadır.					
F	17	TMS/TFRS işletmenin paydaşlarını (yatırımcılar, hissedarlar gibi) etkilemektedir					
İ	18	TMS/TFRS'ye ilgi duyuyorum.					
İ	19	Bölümde TMS/TFRS ile ilgili daha fazla ders açılacak olursa, bu dersleri alırım/seçerim.					
B	20	Öğretim elemanının dersi sevdirmesi ve uygulamaya yönelik ders işleme başarımları olumlu etkilemektedir.					